

Napsisõbrad kirjanikud

Selle üle, miks käivad kirjutamine ja joomine käsikäes, arutleb Briti literaat Blake Morrison. Üks napsilembelisemaid kirjanikke oli Ernest Hemingway (pildil). lk 13

Noored ei püsi kutsekas

Igal aastal jätab üha rohkem kutseõppureid oma koolitee pooleli. Kahel viimasel aastal on see arv lausa üle 6000. lk 6

Mehhiko narkoäri imbub Euroopasse

Nii Europol kui ka Interpol hoiavad Mehhiko uimastikartellidel silma peal, keskkriminaalpolitsei ei pea nende ohtu Eestis suureks. lk 9

Kalju kivikõva vastane

Nõmme Kalju vastane Meistriliiga kohtumisel on tugev Tšehhi meister, kes tuli Tallinna kindlasti võitma. lk 16

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 146 | TEISIPÄEV, 30. JUULI 2013

ajaleht.epl.ee

Loojad pühenduvad tööle

Foto: Tanel Meos

Kultuurkapital andis välja hulga 15 600-euroseid loomingulisi stipendiume. Kunstnik Marge Monko (pildil) pakib nüüd asju, et osaleda kunstnikele mõeldud kaheaastases residentuuris Belgias, kus tal on võimalik täielikult tööle pühenduda.

Teistest stipendiaatidest ja nende plaanidest loe lk 14

Kallas: Rail Balticuga peab kindlaid samme astuma

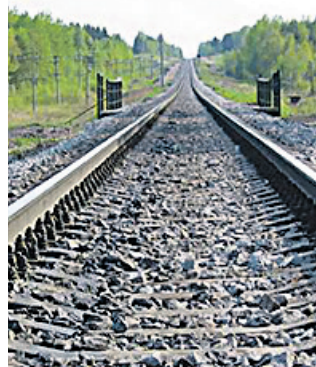
Üllatuslikult selgus, et Leedu riigiraudtee on Leedu kaubamärgiregistris enda nimele registreerinud Rail Baltica kaubamärgi ja logo. On see järjekordne nüke, millega leedukad üritavad üle-euroopalise tähtsusega Rail Balticu projektile kaid kodaratesse visata? Ma-

jandusministeeriumi esindaja sõnul pole kaubamärgi registreerimine otseselt seotud rahvusvaheliste läbirääkimistega, mis käivad Rail Baltic ühistegevõtte moodustamiseks.

Euroopa komisjoni aseesimehe ja transpordivoliniku Siim Kallase arvates pole mingit tähtsust, kuidas kiirraud-

tee projekti parasjagu nimetatakse. „Kõige olulisem on, et riigid teevad konkreetseid ja praktilisi samme selle ehitamiseks,” rõhutas Kallas.

Praegu tegeleb riik Rail Balticu Eesti-sisese planeerimisega ja projekteerimisega, panustades sellesse kokku umbes 10 miljonit eurot. lk 2-3

Kes on mahelaps ja miks on teda kõige parem kodus kasvatada?

Eestlased on nõus kulutama lisaraha näiteks selleks, et mahetoitu tarbida, kuid oma lapsi hoitakse mitukümme tundi nädalas lasteaias 24-liikmelises rühmas 1,5 täiskasvanuga. Mahekasvatusest on see kaugel, kirjutab ajakirjanik Piret Tali. Statistikaameti andmetel viibib Eesti eelkooli-

ealine laps ligi 40 tundi nädalas lasteaias. Lastevanemad on küll muutunud nõudlikumaks, kuid see ei ole muutnud rühmi väiksemaks, toonud õpetajaid juurde ega muutnud ka päevakava. Laps, kes tuleb lasteaiast, on häiritud ja ärevil. Kodune laps on vastuvõtlikum ja rahulikum, usub Tali. lk 10

JUHTKIRI

Ehitada või mitte ehitada?

Rail Baltic on reaalsem kui kunagi varem, usub Euroopa Komisjoni transpordivoliniik Siim Kallas. Küllap Kallas teab, mida räägib. Kuid kas „reaalsem kui kunagi varem” on ka piisavalt reaalne, et kunagi teoks saada, on juba keerukam küsimus. Millised iganes on Euroopa koridoridest kumavad võimalused, ikkagi on suur oht, et nendele võimalustele saavad saatustlikuks kohaliku, Balti taseme kitsendused ja komistused.

Aegadel, mil Läti president Andris Berziņšil on kõrgeleennulised visioonid ühisest tulevikust, on vaidlusküsimus ometi veel see, et Eesti vedurijuhil pole õigust mööda Läti raudteid sõita. Euroopa integratsioon missugune, võiks ironitseda, eriti olukorras, kus tegemist on lähedaste naabritega. Leedulased, sõltumata Euroopa Liidu eesistumisest, pole Rail Balticu teemat tähtsustanud, edendades pigem Kaunase ümberlaadimisjaama huve, mis Rail Balticu tekkimisel ilmselt kaotaks oma tähtsuse. Vaadates märksa edukamaid Saksa–Prantsuse integratsiooniprojekte, jääb mulje, et üks parema lõimumise eeldusi on sellele eelnev piisavalt suur tüli. Nemad said hakkama päris suurte komistuskividega,

Lennuk ja rong

Koos ümberistumiste ja ootaegadega võib lennureis venida rongisõidust pikemaks.

Balti naabritel aga tekivad takistused juba tühistest asjadest. Eesti peaks nõudma lõuanaabritelt Rail Balticu kohta selgema seisukohti.

Milline see raudtee siis olema peaks? Eesti majandusministeeriumi

koduleht teatas veel 2011. aastal, et „728 kilomeetri pikkune Rail Balticu marsruut kulgeks kõige optimaalsemalt Poola piirini trajektooriga Tallinn–Pärnu–Riia–Panevėžys–Kaunas. Reisirongil kulub selle vahemaa läbimiseks pisut rohkem kui neli tundi ning rongid väljuksid kuuel päeval nädalas iga kahe tunni järel.”

Kindlasti on paratamatut, et sellistele projektidele makstakse päris palju peale. Vähemalt esialgu. Kiirrong on aga lennukile päris konkurentsivõimeline alternatiiv: praegugi kulub koos kõigi ümberistumiste ja ootaegadega lennujaamades Tallinnast Berliini või Varssavisse lendamiseks pea sama palju aega kui kuluks kiirrongiga, mis viib otse linnasüdamesse. Ari osas on transpordi puudumine Eesti üks suuremaid probleeme.

Võib eeldada, et kütusehinnad kallinevad edaspidigi ning see muudab lennu- ja maanteetranspordi rongiga võrreldes üha konkurentsivõimetumaks. Hiljemalt paari aastakümne pärast, aga raudteed ehitades ju pika ajahorisondiga arvestataksegi. Eesti peaks tegema raudtee ehitamiseks korralikult kalkulasiooni – mis on Rail Balticu hind ja mis on ka selle puudumise hind. **•**

REPLIIK

Pelletikuninga noot

Sel nädalavahetusel tuli mu kirjakasti vaid üks kiri, kuid seda tähtsam see oli. Kirja saatjaks oli nimelt Pelletikuningas! Pellet – see on piklik puujunn, millega saab ahju kütta ja Tema Majesteet tegi mulle soodsakumise: maksan natuke üle 160 euro ja olengi terve tonni puujunnide õnnelik omanik, talve eest kaitstud ja tema kuninglikule kõrgusele vaata et lähedalseisev isik.

Hoogsaid firmanimesid on teisigi. Võtame kas või Aku-paradiisi. Loomist ootavad OÜ Knopkakuningas ja AS Torukeiser, Jahukindral ja Nuudliadmiral. Loodan vaid, et Torukeisri ja Jahukindrali pöördumised on õigekeeliseliselt tugevamaid kui Pelletikuninga puhul. **• Priit Simson**

Lk 10: Hans H. Luik teoretiseerib netikommentaaridest

LK 11: Piret Tali kirjutab mahelastest

TALLINNA KESKLINNAS SAI AVARIIS VIGA KUUS INIMEST

Eile kella nelja paiku pörkasid Tallinnas Sakala tänava ja Pärnu maantee nurgal kokku buss ja Tallinna–Aespa liinil sõitev marsruuttakso. Põhja prefektuuri andmetel sai õnnetuses viga kuus

inimest. Neljale marsruuttaksos sõitnule osutas kiirabi esmaabi sündmuskohal, kaks kannatanut viidi haiglasse. Liiklus oli sündmuspaigas tugevalt häiritud, ka trammid ei sõitnud. **Delfi**

Leedu riigiraudtee re Baltica kaubamärgi

Raudteevõrk Rail Baltic ja Leedu riigiraudteele kuuluv Rail Baltica on majandusministeeriumi sõnul hoopis erinevad projektid.

Raimo Poom, Merle Must
uudised@epl.ee

Eesti Päevaleht on mitmel korral kirjutanud viimasel ajal Leedust tulnud sõnumitest, justkui loobitaks Vilniuses Tallinnast Riia, Vilniuse ja Varssavi kaudu Berliini kulgevale raudteevõrgule ehk Rail Balticule kaikkaid kodaratesse.

Arvatakse, et Leedu valitsust on mõjutanud sealne üli-võimas ja poliitiliselt kaalukas riiklik raudteefirma, kel on palju kaotada, kui Rail Baltic tuleb. Leedu riigiraudtee on ehitamas Euroopa rööpmelaiusega raudteelõiku Poola piirilt Kaunasesse, kuhu tahetakse rajada logistikakeskus, mis tegeleks kaupade ümberlaadimisega Vene rööpalaiusega raudteelt Euroopa omale.

Kaks erinevat projekti

Tehnilise järelvalve ameti tellitud ja vastavaldatud juriidilises analüüsis on kirjas Leedust leitud huvitav tõsiasi. „25. juulil 2012 registreeris Leedu riigiraudtee Leedu kaubamärgiregistris enda nimele Rail Baltica kaubamärgi ja logo,” on raportis välja toodud.

Erinevad vaid kaubamärgi viimane täht ja logo kirjapilt, kuid endiselt kasutatakse segamini kirjapilti Rail Baltic ja Baltica.

Leedu riigiraudtee juht Antanas Zenonas Kaminskas ütles Eesti Päevalehele, et nad registreerisid selle kaubamärgi, kuna alustasid Rail Baltica projektiga. „See projekt alustas Rail Baltica nime all Euroopa Komisjoni otsusega,” lisas ta. „Teistel riikidel, nagu Eesti ja Läti, on samasugune Euroopa Komisjoni otsus.”

Kaminskase sõnul pole hoolimata sellest projektist kavas luua eraldiseisvat Leedu raudteed, vaid lüüa kaasa Rail Balticu projektis. „Oleme kogu aeg tahtnud ehitamisel koostööd teha, sest nii väiksel regioonil nagu Leedu, Läti või Eesti pole aktsepteeritav üks sellist projekti teha, see peab olema rahvusvaheline.” Peale Poolast Kaunasesse suunduva raudtee on Kaminskase sõnul kavas Kaunastest Läti piirini ja sealt Tallinna suunduva tee

planeerimine ning ehitamine. Rail Balticu projektijuhi ja majandusministeeriumi nõuniku Miiko Perise sõnul on nad teadlikud, et Leedu riigiraudtee on kasutanud projekti nimekuju Rail Baltica ja registreerinud ka vastava kaubamärgi ja logo.

MKM ei ütle kohalike ärritamise kartuses praegu laual olevad võimalikke trasse.

Siiski selgitas ta, et tegemist on kahe erineva nimekuju ja tehniliste nõuetega projektiga. Nimelt tähistab Rail Baltica olemasoleval 1520 mm laiusega raudteel tehtavaid investeringuid, mis on projekti esimene etapp. Nimekuju Rail Baltic märgib aga uut 1435 mm rööpmelaiusega kiirraudteed.

Seega pole kaubamärgi registreerimine Perise sõnul otseselt seotud rahvusvaheliste läbirääkimistega, mis käivad Rail Balticu ühissettevõtte moodustamiseks, sest see projekt tegeleb vaid 1435 mm rööpmelaiuselise raudtee arendamisega.

Praegu tegeleb majandusministeerium Perise sõnul Eesti-sisese planeerimise ja projekteerimisega, panustades sellesse kokku umbes 10 miljonit eurot. Paikadesse, mida Rail Baltica väidetavalt mõjutama hakkab, on algsed trassiplaanid saadetud ning need on põhjustanud näiteks Kehtna valla planeerimise ja ehituse vanemspetsialisti Hans-Jürgen Schumanni sõnul suurt vastumeelsust, kuna raudtee läbiks mitme inimese põllumaad või mööduks nende kodu lähedalt.

Teetrassid selguvad varsti

Inimeste enneaegse pahameele vältimiseks ei soovinud majandusministeerium eile Päevalehele ka täpsemaid raudteekaarte saata. „Meil ei ole praegu lõplikke trassialternatiive ja seetõttu pole ka lõplikku kaarti. Otsime majanduslikult kõige mõistlikumat trassi,” sõnas Peris. Seetõttu ilmuvad tänase

loo kõrval 2011. aastast pärit raudteeplaanid, mis on ühed viimastest avaldatud võimalikest trassidest.

Võimalike trasside joonistamine on Perise kinnitustel töös, misjärel valitakse välja vähemalt viis potentsiaalset trassi. Ametlikult avaldab

ministeerium alternatiivid paari kuu jooksul. See, milline neist lõpuks peale jääb, sõltub ka keskkonna-uuringutest, majanduslikust aspektist, kohalike ettepanekutest ja geograafilistest iseärasustest.

Raudtee planeerimine ja projekteerimine käib ka teistes Balti riikides. Kuigi Leedu pole oma Euroopa Liidu eesistujamaa prioriteetides Rail Balticu loomist välja toonud,

arvas Peris, et raudtee planeerimine selle tõttu ei aeglustu.

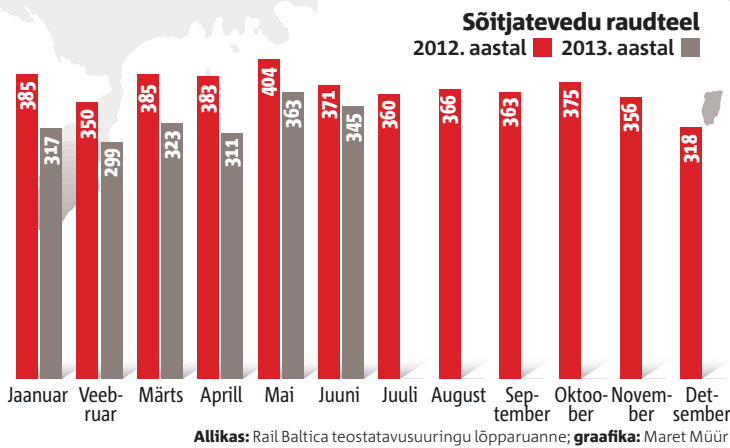
Majandusministeerium tegeleb praegu Rail Balticu ühissettevõtte loomisega. Viimastes detailides lepivad osapooled kokku lähiajal ning edastavad need Baltimaade, Soome ja Poola transpordiministritele lõplikuks otsustamiseks.

Euroopa Komisjoni aseesimehe ja transpordivoliniiku Siim Kallase arvates pole mingit tähtsust, kuidas kiirraudtee projekti parasjagu nimetatakse. „See on täiesti teisejärguline. Kõige olulisem on, et riigid teevad konkreetseid ja praktilisi samme selle ehitamiseks,” rõhutas Kallas.

Nimekujust olenemata on tema sõnul Rail Baltic Euroopa jaoks üks olulisemaid infrastruktuuri projekte **•**

Lühimad Rail Baltica trassid kulgevad Eestis Rapla ja Pärnu kaudu

Rail Baltica raudtee kulgemise trass pole veel lõplikult selge, 2011. aastal avaldatud Rail Baltica tasuvusuuringu lõpparuandes oli kaalumisel neli võimalikku varianti, kaks Pärnu ja kaks Tartu kaudu, viimasel ajal on enim räägitud Pärnu kaudu kulgevatest trassidest. Erinevalt sellest, kus raudtee kulgeb, on selge, et viimaste aastate raudteereisijate arv Eestis on vähenenud.

LÄÄNE-VIRU REFORMIERAKONDLASTE JUHIKS PEVKUR

Reformierakonna Lääne-Viru maakonnaorganisatsiooni juhatuse valis eile oma piirkonna uueks juhiks justiitsminister Hanno Pevkur, kes asub organisatsiooni etteotsa juunis parteist

välja heidetud Kristiina Ojula asemel. Pevkur valiti eelmistel valimistel riigikokku Lääne-Viru maakonda ja seal kavatseb ta kandideerida ka järgmistel riigikogu valimistel. **ERR**

AVARII SEISKAS TRAMMID

Eile kella 19.30 paiku põrkas Kopli tänaval trammiga kokku Ford Transiti kaubik. Keegi õnnetuses vigastada ei saanud, kuid avariit tekitas trammiteel ummiku, sest Ford ei käivitunud. **Delfi**

ILVES KOHTUB OBAMAGA

Eesti president Toomas Hendrik Ilves osaleb 30. augustil Washingtonis Eesti, Läti ja Leedu riigipeade kohtumisel Ameerika Ühendriikide presidendi Barack Obamaga. **ERR**

Täna digilehes

- Google'i insener halvustas NSA-d
- Ballmer: Microsoft tootis liiga palju Surface RT tahvelarvuteid

gistreeris Rail enda nimele

Reisijad jäid uude elektrirongi kinni

Lugeja andis Delfi Rahva Häälele teada, et reedel kell 13.15 Balti jaamast Kloogarannale sõitnud rong jäi Saue seisma ja inimesed jäid rongi 40 minutiks kinni. Kuigi reisijad vajutasid vihje saatja sõnul SOS-lülile, uksi mehaaniliselt ei avatud ega suheldud väljumist ootavate reisijatega.

Elektriraudtee müügi- ja turundusjuht Norbert Kaareste möönis, et eelmisel nädalavahetusel toimunud Kloogaranna festivalile väljunud rongidest üks hilines. Hilinemine oli

tema sõnul tingitud sellest, et 274-istekohalisele rongile müüdi 700 piletit. Pikendatud rongi polnud võimalik kasutada, kuna praegu on Elektriraudtee kasutuses 18 elektrirongist kaheksa.

„Kuigi väljumine toimus tõrgeteta, hoiatas rongi parda infosüsteem rongijuhti võimaliku rongi suurest täituvusest tingitud rikkeohu eest,” selgitas Kaareste.

Tema sõnul otsustas rongijuht Sauele jõudes, et ta ei jätkaks sõitu enne, kui Elektriraud-

tee liikluskorraldusosakonda on teavitatud rongi pardasüsteemi kuvatud infost. Olles ka rongitootjaga tekkinud olukorra üle nõu pidanud, otsustas Elektriraudtee lubada rongijuhil sõitu jätkata, ent turvalisuse huvides piiras juht rongi kiirust tavaprase 120 km/h asemel 60 km/h.

Elektriraudtee vabandas tekinud ebamugavuste pärast, kuid lubas, et järgmistel üritustel on võimalik ületäituvust ennetada, kui pikendada rongi vastavalt vajadusele.

Analüüsi järgi tuleks raudtee ehituseks vajalikud masinad käima panna hulga varem. Foto: Siim Lövi

Uuring: Rail Balticu ehitust tuleks alustada kiiremini kui plaanitud

Balti riigid peaksid ruttu asutama ühisettevõtte ja riikidest sõltumatu järelevalvekomisjoni.

Raimo Poom
raimo.poom@epl.ee

Äsja avalikustatud juriidilises analüüsis tõdetakse, et uue moodsa raudtee realse ehitamisega on kindlasti vaja peale hakata enne 2020. aastat.

Praegune üldlevinud arusaam, mille järgi tehtaks sel Euroopa Liidu eelarveperioodil 2014–2020 Rail Balticu jaoks peamiselt ettevalmistustööd, ei pruugi olla pädev.

Kõik senised Rail Balticu ehitamisse puutuvad ajakavad pärinevad rahvusvahelise konsultatsioonifirma AECOM mõne aasta eest uue raudtee tasuvuse kohta tehtud uurin- gust. Selle järgi oleks projekti elluviimine jagunenud kaheks.

Euroraha maade ostmiseks

Praeguse EL-i eelarveperioodi jooksul tulnuks teha ettevalmistused nagu trassi planeerimine ja maade väljaostmine. Enamik reaalsest ehitusest ja selle jaoks arvestuste järgi kuluvas 3,6 miljardi euro kasutamisest aga võinuks jääda tulevasse, 2021–2027 EL-i eelarveperioodi.

Tehnilise järelevalve ameti avalikustatud uues analüüsis aga nenditakse, et euroraha kasutamise eripärast tulenevalt peaks raudtee ehitamine juba enne 2020. aastat hooga käima.

Tegemist on juba mullu rahvusvaheliselt konsultatsiooni- grupilt TRINITI tellitud juriidilise hinnanguga, kus käsitletakse Rail Balticu ehitamiseks vajaliku ühisettevõtte parima vormi küsimust koos muude uue raudtee jaoks lahendamist vajavate nüanssidega.

„On soovitatav alustada ehitusega nii kiiresti kui võimalik, eelistatavalt enne 2020. aastat, nagu eeldati AECOM-i uuringus, ja lõpetada tööst nii palju kui võimalik juba

EL-i praeguse eelarveperioodi jooksul tulnuks planeerida trass ja osta maad.

esimese rahastamisperioodi jooksul,” öeldakse uuringus, mis valmis küll juba veebruaris, ent tehti kõigile kättesaadavaks alles nüüd.

Nimelt võiks kõik kolm Balti riiki peale Rail Balticu rööbaste mahapanemiseks mõeldud raha saada EL-i eelarvest rahastatavast Euroopa ühendamise fondist toetust ka trassi alla jäävate maade väljaostmiseks. Sellele arvatakse kuluvat umbes 149 miljonit eurot. Kuid maade ostmise ei või moodustada rohkem kui 10% projekti kogukuludest. Seega ei saa lihtsalt küsida aastani 2020 raha ainult maade soetamise jaoks, vaid projektis peaks selleks ajaks olema kokku juba kulutusi 1,4 mil-

jardi euro eest, et Brüssel ikka kataks maade ostmiseks mõeldud kulud.

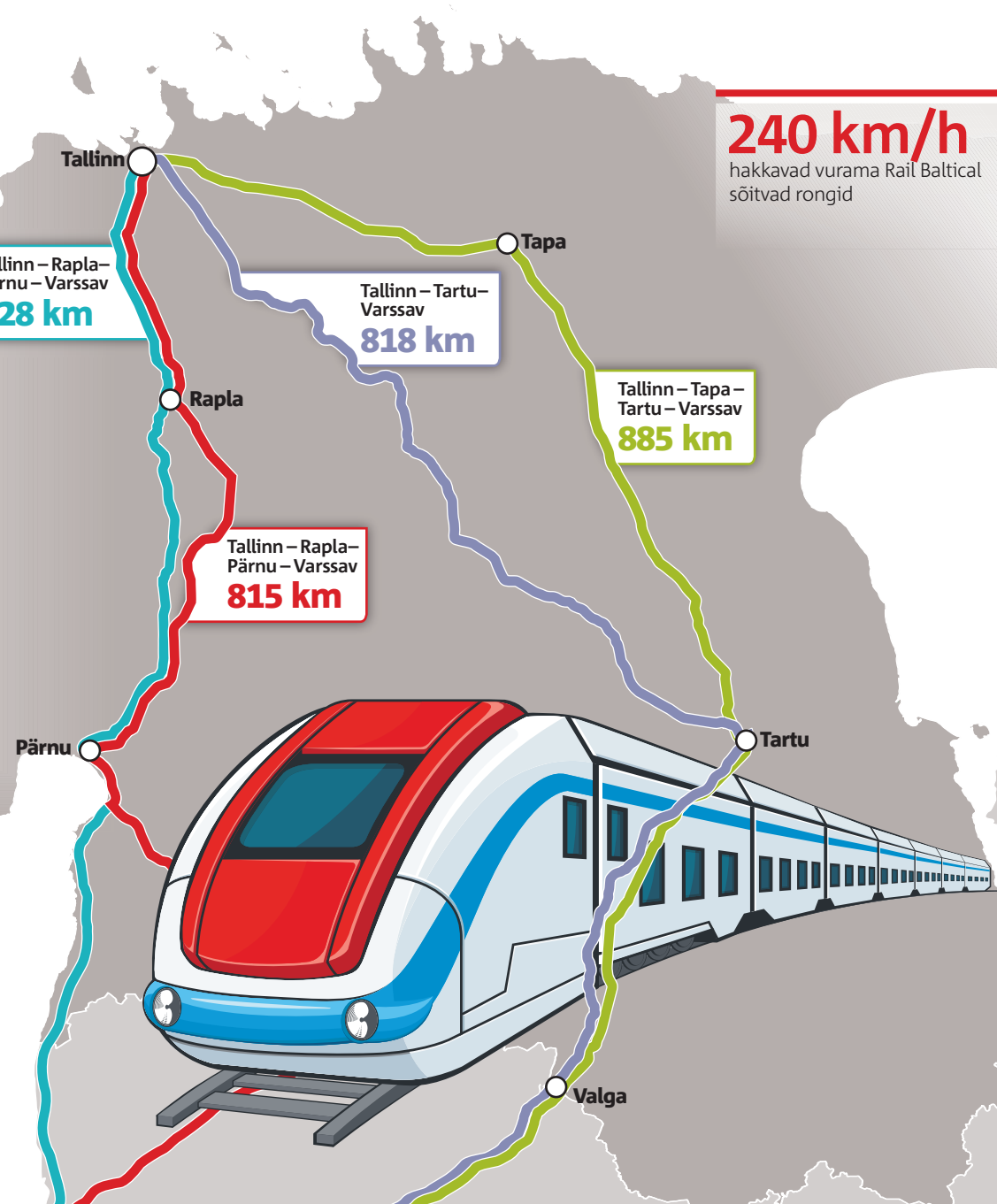
Et ehitus ja euroraha kasutamine oleks kiiresti võimalik, tuleks Eestil, Lätil ja Leedul nüüd üsna ruttu asutada ühisettevõtte, mis hakkaks Rail Balticut rajama. Kaaludes erinevaid variante tõdetakse analüüsis, et parim viis projekti elluviimiseks on rajada valitsustele kuuluv ühisfirma, millel poleks mingit seost praegusi Vene rööpmelaiusega raudteid opereerivate ehk olemasolevate riigifirmadega.

Ruttu ühisettevõtte

Aga väljakutsed ei piirdu ühisfirmaga. TRINITI konsultandid tõdeavad, et praegused Balti riikide raudteesse puutuvad seadused on väga erinevad, hoolimata sellest, et kõik kasutavad praegu Vene rööpmelaiusega taristut. Kui iga riik hakkaks uue, Euroopa rööpmelaiusega raudtee jaoks oma seadusi tegema, siis ei pruugi projekt tekkida võivate erinevuste tõttu loodetud tulu anda.

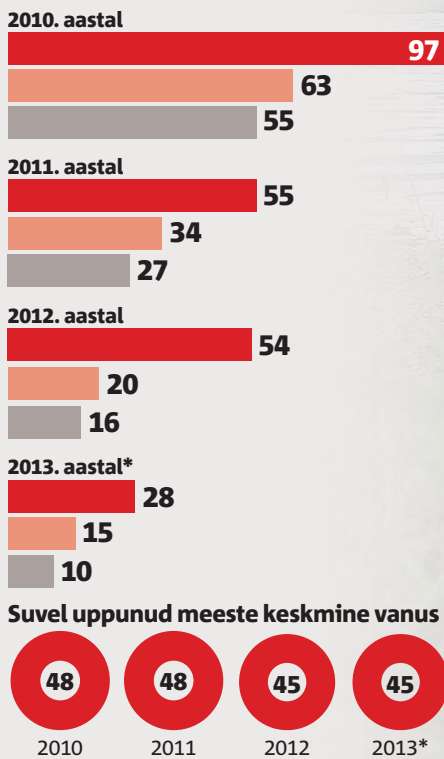
Seetõttu soovitatakse, et Eesti, Läti ja Leedu sõlmiksid rahvusvahelise kokkuleppe, mis looks Rail Balticu raudtee jaoks eraldi ühise rahvusvahelise regulatsiooni ja järelevalve.

Piltlikult lahendaks see täna eksisteeriva probleemi, kus Eestist läheb Lätisse samasugune raudtee, kuid Valgas peab Eesti veduri ja veduri juhi asendama Läti omaga. ●

Upumissurmade arv on vähenenud

■ Uppumissurmad
■ Uppumissurmad suvel (juuni – august)
■ Uppunud mehed suvel

*29.07 seisuga

Allikas: päästeamet; foto: Kaspar Pokk; graafika: Maret Müür

Päästeamet: purjus ujumise vastane kampaania mõjub

Uppunute arv on vähenenud, riskigrupiks pole enam 20–30-aastased noored mehed.

Kristjan Lukk
kristjan.lukk@epl.ee

Käesoleval aastal on Eestis uppunud 28 inimest. Võrreldes eelmise aasta sama ajaga on uppujaid kahe võrra rohkem. Ka suvekuude võrdluses on sel aastal uppunud kahe inimese võrra rohkem.

Statistika valguses võiks arvata, et päästeameti suur tänavune uppumissurmade ennetuskampaania, milles näitlejad Märt Avandi ja Ott Sepp üritasid musta huumoriga hoida inimesi purjuspäi ujuma minemast, on läbi kukkunud. Tegelikult on päästeameti kinnitused viimaste aastate jooksul toimunud edasiminek. 20–30-aastased alkoholi tarvitanud mehed, kes olid ka purjus ujumise eest hoiatava kampaania sihtrühmaks, ei moodusta enam suurimat uppunute gruppi. „Nendega, kellega tegelesime, saavutasime edu,” ütles päästeameti pressiesindaja Martin Vallimäe.

Suvekuudel uppunud meeste keskmine vanus on viimase kolme aastaga vähenenud küll vaid mõne aasta võrra, kuid sel suvel pole päästeameti statistika andmetel 20–30-aastaste meeste vanusegrupist uppunud ühtegi inimest.

Samamoodi on vähenenud alkoholitarbimisest tingitud uppumissurmade arv. Sellel suvel aset leidnud 15 uppumissuhtumist on päästeametil alust kahtlustada seost alkoholiga neljal juhul. Näiteks 2010. aasta konjunktuuriinsituudi andmetest selgub, et siis oli uppunutest lausa 60% suure tõenäosusega alkoholi joobes.

Käitumise muutus ei toimu üleöö, aga inimeste teadlikkus on läinud paremaks.

Kampaania mõjukust näitab ka see, et päästeameti uuringu tulemuste järgi on 97% Eesti elanikest alkoholi joobes ujumise eest hoiatavaid reklaame kas videona või tänavapildis näinud. „Veeohutuskampaania saavutas enneolematuid tulemusi,” oli Vallimäe tulemustega rahul.

Peale selle on kümnekordselt kasvanud päästeameti Facebooki lehekülje jälgijate arv. „Käitumise muutus ei toimu aga üleöö. Me mõõdame teadlikkust ja see on läinud järjest paremaks,” lisas ta.

Ohtlikud kaevud

Vallimäe sõnul on inimesed tänavu uppunud pigem tiikides, kraavides või lahtisesse kaevu kukkudes. Ühesõnaga paikades, mille kohta ei saaks öelda, et inimesed olek-

sid alkoholi joobes omal soovil ujuma läinud. „Eks 2010. aasta 97 uppumissurma juures oli samuti kaevudesse uppumisi, aga kui noored purjus ujuvad kaovad ära, siis muud viisid jäävad ikka alles,” kommenteeris Vallimäe.

Selle aasta suvistest uppumissuhtumistest on ebatavalisema toimumispaigaga olnud kolm: kahel korral uppusid mehed veevõtu-kohta, üks kadunud mees aga leiti uppununa katmata kaevust.

Vallimäe sõnul võib päästeameti järgmistel aastatel oma veeohutuskampaania te sisu ja sihtgruppi muuta. Samas tunnistas ta, et ilma kaanteta kaevude avastamiseks napib päästeametil jõudu. „Päästeamet ei käi kaevusid kinni panemas, sest need on

Sel suvel pole noorte meeste vanusegrupist ühtegi inimest uppunud.

kellegi omand ja keegi vastutab selle eest,” rääkis Vallimäe. „Me ei kasvata õpitud abitust, vaid vastutustunnet.”

Päästeametil on tema sõnul raske võidelda ka tiiki uppumistega, sest sinna ei upu väikelapsed, kelle puudumist ohutunnet muuta saaks, vaid pigem vanemaealised ja

juba eraldi kellegi abi vajavad inimesed.

„On ka selliseid inimesi, kes purjus peaga jalgrattaga kakerdavad ja kraavi ära upuvad,” tõi Vallimäe näite olukorrast, mida on veeohutuskampaania sisuliselt võimatu ennetada. „Võib-olla 54 uppumissurma aastast (2012. aastal – K. L.) ongi tänase Eesti tase, millest allapoole on raske minna,” nentis ta.

Vetelpäästjate

Ka üle Eesti 15 suuremat randa valvava G4S-i vetelpääste osakonna juhi Henry Seemeli arvates on inimesed päästeameti purjus ujumise ohte näitavat kampaaniat märganud. Näiteks võrreldes varasemate aastatega tullakse tihedamini vetelpäästjatele purjuspäi ujuma läinud rannalistest teatama, viitas Seemel päästeameti ennetusprojekti positiivsele mõjule.

„Olen kindel, et järjepidev selgitamine, et alkohol ja ujumine on eluohtlik kombinatsioon, viib sihile ning juba lähiaastatel ei ole meie rannalistes enam nii alkoholilembesed,” lootis Seemel, et purjuspäi põhjustatud veeõnnetusi toimub edaspidi vähem.

Suve esimesel poolel päästsid G4S-i rannavalvurid uppumissuhtumist kümme inimest, kellest üle poole läks ujuma joobnuna. ○

Tänavusuvised uppumissuhtumid

JUUNI

- Valgamaal leitud jões inimkeha, keda polnud võimalik tuvastada.
- Narva jõkke läks ujuma ja uppus 1994. a sündinud neiu.
- Purjetamisel kukkus merre 1965. a sündinud mees ja uppus.
- Pärnu jõest leiti 1975. a sündinud mees, tema kõrvalt ka õllepudel.
- Viimsis uppus veevõtukohata 59-aastane mees.

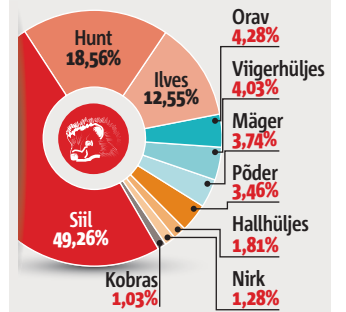
JUULI

- Tööõnnetuse tagajärjel uppus kopaga veevõtukohata sõitnud ja löksu jäänud 1979. a sündinud mees.
- Viljandimaal leiti katmata kaevust 6,5 m sügavusest 1974. a sündinud mehe surnukeha.
- Peipsi järve ujumiskohast leiti uppunud 1969. a sündinud mees, kes oli tunnistanud sõnul tarvitanud alkoholi.
- Sillamäel läks öösel merre ujuma 1964. a sündinud mees, kes välja enam ei tulnud. Alkoholi tarvitamise kohta on erinevad andmed.
- Sünnipäevapeol kadunuks jäänud 1978. a sündinud mees leiti tiigist uppununa. Käidi saunas ja tiigis ujumas, viimati nähti meest tiigi kaldal metsa minemas.

Allikas Päästeamet

KÕNEAINE

Kes peaks saama Eesti rahvusloomaks?

Hääletamine veel kestab.

Anna hää oma lemmiku poolt Eesti Päevalehe koduleheküljel www.epl.ee

Graafika: Maret Müür

Jürgen Ligi: pensioniiga ei saa paigal seista

Reformierakonna aseesimehe, rahandusminister Jürgen Ligi sõnul on statistikaameti peadirektori Andres Oopkaupi hinnang 2060. aasta pensioniea kohta ebatäpne, kuid paigal pensioniiga tema sõnul seista ei saa. Andres Oopkaup rääkis möödunud nädalal, et Eesti pensionisüsteem on jätkusuutlik eeldusel, et 2060. aastaks tõuseb pensioniiga 74. eluaastani ehk inimene saab pensionile 75-aastasena.

Ligi sõnul on 2060. aasta kohta otsustamiseks veel aega ja praegune arvamine on paratamatult ebatäpne. „Seni aga tasub end tõepoolest harjutada mõttega, et pikeneva keskmise eluea ja kahanenud laste arvu tõttu peredes ei saa pensioniiga paigal seista,” märkis ta.

„Naiste ja meeste pensioniiga võrdustub juba paari aasta pärast ning otsustatud on ka, et 2026. aastal on see 65. Eraldi tuleb otsustada seegi, kas siduda pension keskmise elueaga,” selgitas Ligi. ○ **ERR**

Välisministeerium taunis Venemaa avaldust

Välisministeerium märkis, et Venemaa eilne avaldus Sini-mägedes toimunud 20. Eesti relvagrenaderide diviisi veteranide mälestusürituse kohta on pahatahtlik. „27. juuli mälestusüritus on Teises maailmasõjas langenute ja kannatanute mälestamine. Eestis on kõigil õigus mälestada sõjas hukkunuid,” teatas ministeerium.

Venemaa välisministeerium mõistis mälestusürituse hukka. Moskvat paneb nõrdima asjaolu, et üritusele oli andnud heakskiidu Eesti valitsus, aga Euroopa Liit pole toimunule hinnangut andnud.

Välisministeeriumi avalduses rõhutatakse, et Teine maailmasõda on lähiajaloo üks traagilisemaid sündmusi ja on iga inimese jaoks oluline, et sõjas hukkunuid mälestatakse. ○ **ERR**

MAANTEESÕIT ON POPP!

Info ja registreerimine: www.aerobike.ee

FILTER

MAANTEEKARIKASARI 2013

Peatoetajad:

FILTER
ENERGIA VESI LAHENDUSED

FAKTO AUTO
Nissani keskus juba 23 aastat.

EuroPark

Suurtoetajad:

FELIX

Toidupartner

HAWAII

Rattapartner

AAVE TRANSPORT

Transpordipartner

sebe

Reisipartner

**Hannes Hermaküla
läheb pikale distantile,
Erik lühikesele.**

**Millise võistlusmaa
valid sina?**

11.05. Kuusalu 20. Rattaralli
Põhidistants: 89 km
Lühike distant: 33 km

26.05. Elva 28. Rattapäev
Põhidistants: 100 km
Lühike distant: 50 km

30.06 Tabasalu 3. Rattaralli
Põhidistants: 104 km
Lühike distant: 39 km

14.07 Haapsalu 13. Rattaralli
Põhidistants: 97 km
Lühike distant: 35 km

03.08 Pandivere 23. Rattaralli
Põhidistants: 99 km
Lühike distant: 44 km

18.08 Võru 8. Rattaralli
Põhidistants: 90 km
Lühike distant: 55 km

6000 noort aastas jätab kutseõpingud pooleli

Koolist väljakukkumist võiks pidurdada suuremad toetused või tugiteenuste arendamine.

Kelli Seiton
kelli.seiton@epl.ee

Möödunud aasta statistika näitab, et igal aastal jätab üha enam kutseõppureid oma koolitee pooleli. Kahel viimasel aastal on see arv lausa üle 6000. Kutseõppega seotud inimesed nendivad, et selle arvu vähendamiseks on seni tehtud liiga vähe ning edaspidi võetakse toetused ja tugisüsteem tõsisemalt ette.

Üks põhjus, miks kutseõppe pooleli jäetakse, on õppuri majanduslik olukord. Näiteks on katkestajaid enim ärikorralduse ja ettevõtluse erialadel, kus õpivad peamiselt täiskasvanud, kelle jaoks on raske ühildada täiskoormusega õppimist töö- ja pereeluga, ütles haridus- ja teadusministeeriumi kutsehariduse asejuhataja Kalle Toom.

Raske valik: töö või kool

Triinul jäi töö tõttu pooleli aga hoopis trükkali eriala omandamine. „Läksin teist korda sama eriala õppima, et tehnilist poolt ka selgeks saada, aga kuna töö kõrvalt polnud üldse aega, siis jäi see katki,” rääkis ta. „Võib-olla siis, kui ma oleks poole kohaga tööl olnud, oleksin koolis edasi käinud. Aga pidin valima selle, mis oli minu jaoks sel hetkel olulisem.” Triin nentis, et oleks tahtnud õpingud Tallinna polütehnikumis siiski lõpetada, kuna eriala oli huvitav.

Põhikoolist tulnutel põhjustab väljalangemist tihti ka õpilase kodune kehv majanduslik olukord, mis sunnib noore tööle, ja siis jääb omakorda kool pooleli, ütles Tallinna polütehnikumi õppealadirektor Helen Pärk. Toomi sõnul peaks riik kutsehariduse õpilasi rohkem majanduslikult toetama, et õpilased ei peaks raha tõttu oma haridusteed

Triin näitab käega etiketti, mis sümboliseerib trükkali eriala. Töö tõttu tal õpinguid lõpetada ei õnnestunud. Foto: Ilmar Saabas

pooleli jätma. Selleks võiks tema arvates rakendada kõrgharidusreformiga tekkinud vajaduspõhiseid toetusi, mis kataksid õppuri elamiskulud. Suurematest ja vajaduspõhistest toetustest on riigi tasandil ka juttu olnud, ent neid pole oodata enne 2015. aastat.

Teine põhjus, miks kutseõppe tihti pooleli jäetakse, on eriala valimine seda tundmata. Nii on näiteks katkestajate osatähtsus suur elektrialadel. „Elektriala kutseõppurid on valdavalt põhihariduse baasil õppivad noored, kes pole arvestanud, et kutseõppe võib

eeldada tugevat reaalinete põhja ja igapäevast pingsat õppimist. Suure tõenäosusega on erialavalik tehtud valdkonda ja selles töötamist tundmata,” rääkis Toom.

Sama rõhutas Helen Pärk, kes lisas, et viimastel aastatel on koolist lahkunud palju ka neid, kelle jaoks oli kutsekoolis õppimine eeldatust vaevanõudvam ning otsustatakse pöörduda tagasi gümnaasiumisse. Tema sõnul aitaks õpingute katkestajate arvu vähendada see, kui noorte kutsesobivusega tegeletakse põhikooli viimastes klassides senisest rohkem ja noor teadvustaks rohkem, mis eriala ta õppima läheb.

Nõu vajab kümnendik

Tartu kutsehariduskeskus tegeleb karjääriõppe puudujääkidega juba kolm suve viisil, et iga kooli kandideerija võib oma erialavalikut arutada kutsehariduskeskuse karjäärinõustajaga. Seda võimalust kasutab igal aastal sadakond õppurit ehk umbes 10% sisseastujatest.

„Kui meile tundub, et õpilasel on eriala valikul kahtlusi,

Riik peaks õpilasi toetama, et need kooli asemel tööle ei peaks minema.

siis tal on võimalik nõu saada. Mõni otsustab ka eriala vahetada,” ütles kooli tugisüsteemide talituse juhataja Merle Väliste. Oma õppuritele pakub Tartu kutsehariduskeskus tuge aasta läbi.

Suurel osal kutseõppeasutustel seda võimalust pole. „Kõikides koolides pole tugisüsteem piisavalt kättesaadav, kuna ressurss, mis kutsekoolidele antakse, katab õppesüsteemi, aga mitte tugisüsteemi,” ütles Toom. Ta lisas, et just õpilaste toetamine koolipsühholoogi või õppenõustamise kaudu on olulisim, mis väljalangemist vähendaks. ●

Foto: Andres Püttig

Topelt ei kärise

Liiklus. Eile avanes Põhja-Tallinnas Pikakari rannas veider pilt, kus mahasõidetud märgi ülestõstmise asemel on eelstatud vana sinnapaika jätta ja uus asemele tuua. Transpordiameti liikluskorralduse osakon-

najuhataja Talvo Rüütelmaa sõnul on aga tegevus loogiline. „Stationsaarne liiklusmärk on maha sõidetud. Uue püstitamine nõuab betoonrida ja seetõttu ongi seni sinna paigutatud ajutine liiklusmärk.” Riin Aljas

Kondid ajasid arheoloogid kohtukulli ette

Kiviaegsed luud tekitasid arheoloogide ja eksperdi vahel vaidluse autoriõiguste omaniku kohta.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epl.ee

Möödunud aasta lõpul langeas Tallinna ringkonnakohus otsuse presedenditus kohtuasjas, kus kohtunik pidi jõudma selgusele, kas skelettide vanuse määramine on teos, ja kui on, siis kas määrajat tuleb käsitleda autorina.

Lugu sai alguse 2006. aastal, kui rühm arheoloogide kaevas Tartumaal Veibris välja kiviaegse matuse. Hauas lebas neli maetut ja oli vaja välja selgitada, kui vanad on luustikud ja mis soost on maetud inimesed. Ekspert hinnangu andmiseks kutsuti kohale antropoloog Raili Allmäe, kes määras ki luude vanuse ja andis oma hinnangu rohkem kui 6000 aastat tagasi maetud inimeste soo ja vanuse kohta. Aasta hiljem avastas Allmäe, et tema määranguid on kasutatud arheoloogide ühistööna kirjutatud teadusartiklis, kuid teda pole märgitud autorite nimekirja. Artikli sisu oli küll kahes kohas märgitud, et luude vanuse määras tema.

Allmäe leidis, et tema õigusi on rikutud. Veelgi rohkem, hinnangu kasutamine võttis Allmäe kaebuse kohaselt

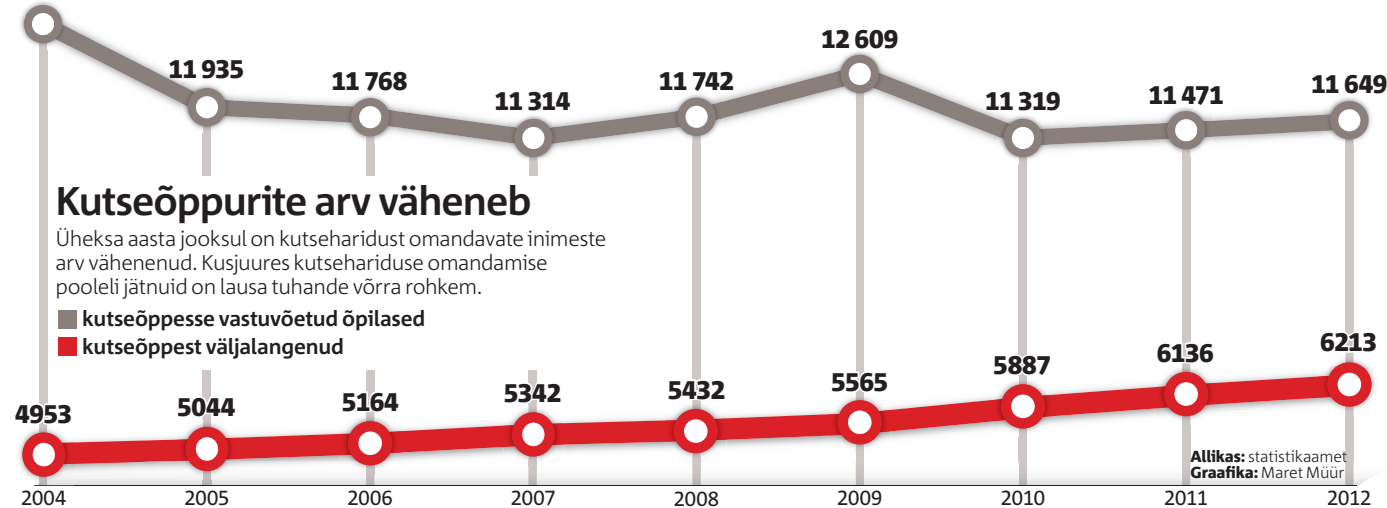
temalt võimaluse kirjutada teadusartikkel. Teadusmaailmas on see aga tähtis, kuna teadlase taset ja tema töö tulemusi hinnatakse just artiklite järgi. Pettunud Allmäe andis kohtusse terve rühma arheoloogide, eesotsas ühe tuntuma kiviajaspetsialisti Aivar Kriiskaga.

Allmäe kaotas

Paragrahviks, mille rikkumise üle pidi kohus otsustama, oli autoriõiguse seadus. Niisiis jäi küsimuseks: kas eksperdi antud hinnang on teos või mitte ja kui on, siis kas ta tulnuks märkida artikli autoriks, kui ekspert kirjutamisel ei osalenud. Allmäe hinnangul olid tema teosteks kaks suulist teost: matmispaigas tehtud määrangud maetute vanuse ja soo kohta ning matsekoha leiusituatsiooni lahtimõtestamine.

Harju maakohus langetas 2011. aastal otsuse Raili Allmäe kahjuks. Allmäe kaebas otsuse edasi ringkonnakohtusse, mille otsus jõustus tänavu märtsis. Maa- ja ringkonnakohus jäid ühele nõule. Kohtud otsustasid küll, et antropoloogi suuliselt esitatud ekspertarvamused on teosed, kuid nende kasutamine ei tähenda, et Allmäel tekkis ühine autorsus teadusartikli koostajatega. Nimelt leidis kohus, et hinnangud mahuvad autoriõiguse seaduse paragrahvi alla, mis lubab teoste vaba kasutamist teaduslikel eesmärkidel. ●

13 617

Tööandjad kardavad kontrolli oma raha üle poliitikutele kaotada

Ettevõtjad kritiseerivad mõtet anda töötuskindlustusmakse üle otsustamine riigikogu kätte.

Vahur Koorits
uudised@epl.ee

„Praegu on ametiühingud ja tööandjad rohkem ühel meel omavahel kui riigiga,” kritiseeris valitsust tööandjate keskliidus mööblitootjaid esindav Aare Paloots. Nimelt tahab valitsus anda riigikogule õigus määrata järgmise aasta töötuskindlustusmakse suurus. Tööandjad kardavad seetõttu, et nad mängitakse nurka ning nende ja ametiühingute arvamust makse suuruse kohta ei arvestata.

Töötukassas liiguvad suured rahad, mida maksavad kõik palgasaadajad ning ettevõtted. Kõik palgatöölised maksavad oma brutopalgast 2% töötukassale ja tööandjad maksavad omalt poolt veel 1%. Valitsuse soov on anda riigikogule õigus otsustada, kui palju tuleks palga pealt töötukassale maksta, ent tööandjad ja nendega liidus olevad ametiühingud tahavad hoida seda õigust töötukassa nõukogus, kus neil kahe peale on otsuste tegemiseks vajalik enamus.

Rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna juha-

mõju valitsussektori eelarvepositsioonile ehk inimkeeli öeldes sõltub paljusi töötukassa rahast, kas riik on oma arvepidamises punases või mitte.

Ent seaduses on ka märke, et valitsus arvestab riigikogule makse määra esitamisel vajadust kogu valitsussektori eelarvet tasakaalus hoida.

Kas see on tagauks, mille kaudu valitsus tahab saada töötuskindlustuse maksemäära enda kontrolli alla?

Kirsipuu kinnitas, et eesmärgiks ei ole töötuskindlustuse piisavate reserve olemasolu korral töötuskindlustusmakse määrasid tõstes riigi eelarveseisu parandada. Küll aga saab valitsus tasakaalureeglist kõrvale kaldumise korral võimaluse näiteks töötuskindlustusmakse määrade

vähendamise protsessi ajada. Teiste sõnadega – kui riigil on rahakoti mõnes muus nurgas raha liiga vähe, siis töötuskindlustusmakse määrad peavad aitama eelarveauku lappida, et kokku tuleks tasakaalus eelarve.

Kuigi üksikisiku tulumaksu määr on Eestis 21%, saavad töötajad oma brutopalgast pangaarvele ainult kolmveerandi. 2% läheb eespool mainitud töötuskindlustusmakseteks ja veel 2% II pensionisamba makseteks.

Tähtis on üldine koormus

Seetõttu tulekski Palootsa sõnul maksukoormust vaadata makse kokku liites. „Maksuminimetus pole tähtis, tähtis on maksude koormus kokku,” rääkis Paloots tulumaksu vähendamisele viidates. Maksimaksja seisukohalt pole tema sõnul vahet, kas

Töötukassa nõukogu istungitel tehakse valitsuse plaani järgi edaspidi ainult ettepanek, töötuskindlustusmakse määra üle hakkab otsustama riigikogu.

Foto: Andres Putting

Kas töötuskindlustusmakset saab hakata lõpuks vähem maksma?

„Piltlikult öeldes on töötukassa rahapada kuhjaga täis,” rõõmustas töötukassa nõukogus tööandjaid esindav Toomas Tamsar. Viimastel aastatel on tööpuudus vähenenud ja seega kulub töötute kindlustusmaksete tegemiseks vähem raha. Sellepärast on nii tööandjad kui ka töövõtjad ühel meelel, et kindlustusmakset tuleb vähendada.

Töötukassas ametiühinguid esindav Peep Peterson nõustus, et makset, mis on töötajatele 2%, tuleks langetada. Sotsiaaldemokraat Eiki Nestor rääkis, et raha töötukassas on praegu

nii palju, et samal ajal võiks langetada makse suurus ja hakata maksma hüvitisi poolte kokkuleppel ja omal soovil töölt lahkunutele. Poolte kokkuleppel ja omal soovil lahkunud pidid hakkama saama toetust juba sel aastal, aga koalitsiooni hääletage muudeti see ära, sest väidetavalt polnud eelarves raha.

Töötukassa nõukogu esitab valitsusele ettepaneku järgmise aasta töötuskindlustusmakse suurus kohta. Töötukassa nõukogus on kaks esindajat ametiühingutel, kaks esindajat tööandjatel ja kaks valitsusel.

tema tulumaksu vähendatakse, kui samal ajal töötuskindlustusmakset suurendatakse.

Ettevõtja Jaan Puusaag oli samuti valitsuse mõtte suhtes kriitiline. „Sisuliselt soovib valitsus parlamendi kaudu seda otsustamisõigust enda kätte saada ja vältida nende seisukohast mõttetut dialoogi teiste osapooltega,” süüdistas Puusaag.

Tööandjate keskliidu juht Toomas Tamsar oli eelnõu suhtes kriitiline, aga ta lootis, et pisikese paragrahvimuutusega olulise süsteemi ja ühiskondlike kokkulepete pea peale pööramine on valitsuse seadusloome protsessi tööõnnetus. Ta lubas, et tööandjad töötavad koos valitsusega ning erakondadega ja ta loodab, et viga parandatakse.

Ta ei kiirustanud selgitama, mis juhtub siis, kui valitsus ei leia tööandjate ja ametiühingutega üksmeelt. „Usun, et erakonnad tahavad oma poliitilistest ja ühiskondlikest kokkulepetest kinni pidada. Praegu käivad konsultatsioonid,” kinnitas Tamsar.

Sotsiaaldemokraat Eiki Nestori sõnul on praeguse sammu taga Reformierakonna soov näidata, et 2015. aastal enne riigikogu valimisi langetatakse üksikisiku tulumaksu. Kuna aga riigieelarves on raha vähe ja tegelikult seda tulumaksu langetamiseks eriti ei jätku, siis tahab võimukoalitsioon oma kätte saada töötuskindlustusmakse määra suuruse sättimist, et puudu olev raha maksumaksjalt uuesti ära võtta.

Nestori sõnul on praegu tegelik üksikisiku tulumaksu määr 23% ja sotsiaalmaks 34%, sest valitsus on muutnud töötuskindlustuse riigikassa täitmise vahendiks ja seetõttu tuleb seda pidada samaks, mis tulumaks.

Nestor viitas eelmisele tööandjate ja ametiühingute tüli valitsusega, mille põhjustas valitsuse soov võtta töötukassa reservid riigi kätte. See tüli lõppes toona sellega, et valitsus pani end lihtsalt jõuga maksma. ●

Haruldaste väikepistrike pesakohad võetakse luubi alla

Seniste andmete põhjal arvatakse, et Eestis pesitseb väikepistrike ainult umbes 20 paari.

Ulvar Käär
ulvar.kaart@epl.ee

Ornitoloogid on uurimise alla võtnud meie haruldaste tiivuliste hulka kuuluvad väike-

pistrikud. Kuigi tegemist on rangeima kaitse alla kuuluva linnuliigiga, pole nende olukorrast ja arvukusest siiani kellegil vähegi arvestatavat ülevaadet.

Renno Nellis Eesti ornitoloogiaühingu röövlindude töörühmast rääkis, et väikepistrike heaks ette võetud projektiga kavatsetakse haruldase linnuliigi olukorrast täp-

sem ülevaade saada. „Plaanis on kõik praegu teadaolevad väikepistrike elukohad üle vaadata, et teada saada, millises olukorras need on, ning ühtlasi otsida juurde uusi leiukohti,” selgitas Nellis. Seni on andmed väikepistrike kohta lünklikud. Teadaolevalt pesitseb Eestis vaid mõnikümme väikepistrikepaari.

Nellis osutas, et liigi olu-

Väikepistrikud pesitsevad üha rohkem inimasulate lähedal.

Foto: William H. Majoros

korra üsikasjalikuma pildid saamisel on võimalik täpsustada nii liigi arvukuse hinnangut kui ka teha järeldused selle kohta, kuidas oleks võimalik väikepistrike tõhusalt kaitsta.

Nellis märkis, et kui varem võis väikepistrike pidada eeskätt rabades pesitsejaks, siis praegu on liik üha rohkem inimkaaslejaks muutunud. Väikepistrikud on aja jooksul mitmele poole kolinud näiteks inimasulate lähedele. Nad on hakanud pesitsema ka Virumaa endistes rekultiveeritud põlevkivikarjäärides. Rabades-

se on teadaolevalt vaid üksikud pesad jäänud.

Sarnaselt raudkullile on väikepistrik äärmiselt peidulise eluviisiga linnuliik. Hea õnne korral võib teda kohata looduslikult mitmekesistel maastikel – teisisõnu kohtades, kus põllud, sood, rabad, metsatukad ning kultuurmaastikud vahelduvad üksteisega. Kuna tegu on rändlinnuga, võib neid meie mail kohata aprillist oktoobrini.

Väikepistrik on kuju ja sulestiku poolest sarnane rabapistrikuga, kuid on temast palju väiksem. ●

Kohvikud kaotavad tänavaremondi tõttu Tallinnas poole oma kasumist

Kohvikuomanikud Harju ja Kullassepa tänaval ei mõista, miks teeb linn teetöid turismihooajal.

Riin Aljas
riin.aljas@epl.ee

Juuni lõpus alustas Tallinn Harju ja Kullassepa tänava muutmist jalakäijate tänavaks, seetõttu on suur osa teest üles kaevatud. Sealse kohvikuomanikele tähendab see aga kõige magusamal

nud kaks sama kandi kohvikupidajat.

Probleem pole aga üksnes terrassides, sest klientide puuduse üle kurtsid ka terrassita kohviku Amore müüja ning kõrval asuva Kreeka restorani Artemis omanikud, kelle terrass asub üle tee. „Muidugi on see suur kadu. Kui restorani ja terrassi vaheline tee on üles kaevatud, ei näe keegi terrassile minna ja kes tahab süüa ehitustolmu ja masinate müra keskel?“ rääkisid kreeklastest ettevõtjad Loukas Giakoumatos ja Ilias Niotis läbisegi. Mehed on seda murelikumad, et seni on tänav küll üles kaevatud, ent reaalsed ehitustegevust nende juures veel pole. Kui see

algab, jääb aga söögikoht mitmeks päevaks veeta. „Kuidas ma restoranis ilma veeta hakama saan?“ küsis Niotis.

Linna vastu minna ei saa

Kreeklaste hirm on Enigma kohvikus juba reaalsuseks saanud, sest küsimus, kas tänava sulgemine ka kauba saabumist häirib, ajas Püid lausa naerma. „Kas häirib? Mis kauba tellimisest me räägime, meil pole isegi vett praegu. Ma võin sama hästi töötajad puhkuse-

Harju tänaval asuva Artemise omanike Loukas Giakoumatose (vasakul) ja Ilias Niotise äri jääb teetööde tõttu veeta ja külalised käivad tolmusest kohvikuesisest kaarega mööda. Foto: Priit Simson

le saata,” nentis ta. Püi rääkis, et tööde käigus lõhuti kohvikutorud ning ujutati üle ka kelder. Kuigi vahepeal plaanis ta koos teiste kohvikupidajatega linnale kahjunõude esitada, on nüüdseks see mõte maha maetud, kuna juriidiliselt on kõik ilmselt korrektne.

Halva ajastuse kõrval hei-

davad kohvikupidajad linnale ette ka pea olematut teavitust. Giakoumatos ja Niotis said teate tööde algusest päev enne tänava üles kaevamist. Sama väitsid ka Kullassepa tänava ettevõtjad, kes said käsu terrassid tänavatelt korjata üksnes 42 tundi enne tööde algust. „Palusime, et ehk saaks

vähemalt ühe nädalavahetuse oodata, et võimalikult palju ette kogutud toidukaubast maha müüa, ent seda loomulikult ei saanud,” oli XX sajandi kohviku juht nõrduinud. Ka jäi talle mõistmatuks, et kui algul lubati tööde lõppu 18. juuliks, siis nüüdseks on selge, et enne sügist tee-ehitus ei lõpe. ●

KOMMENTAAR

Teavitus tehti õigeaegselt

Reio Vesiallik

Tallinna kommunaalameeti ehituse ja järelevalve osakonna juhataja

Harju tänava ja Kullassepa tänava rekonstrueerimistööd tehakse suvel tehnoloogilistest nõuetest tulenevalt sobivamate ilmastikutingimuste korral.

Teade rekonstrueerimistööde kohta avaldati esimest korda Kesklinna Sõnumites 28.03.2013. Aprillikuus linnaosavalitsuse ja kohvikupidajate vahel terrasside hooajaliseks paigaldamiseks sõlmitud lepingutesse kirjutati sisse punkt, et teeööde algusest teavitatakse kohvikupidajaid 24 tundi ette.

Sellekohane nõue täpsustati kõikidele kohvikupidajatele ka suusõnaliselt üle. Tallinna Kesklinna valitsus toimetab samal kuul kirjaliku teate tänava rekonstrueerimistööde teostamise kohta käsipostiga kõikide kinnistuomanike postkasti.

Seetõttu loeme kohvikupidajatele informatsiooni õigeaegselt kätte toimetatuks.

www.augustibluus.ee

20. AUGUSTIBLUUS 2013

2-3 AUGUST HAAPSALU

JIMMY Z (USA) **HONDA** The Power of Dreams KUTSUB

IAN SIEGAL BAND (GBR)

HOWARD FISHMAN (USA)

TÕNIS MÄGI (EST) **RAPHAEL WRESSNIG (AUT)** **COMPROMISE BLUE "25" (EST)**

EMIL RUTIKU (EST) **BOTTLENECK JOHN (SWE)** **JAREK KASAR (EST)** **ROBBIE HILL & THE BLUE 62s (SOFIN)** **LUXURY FILTERS & JAN UUSPÖLD (EST)** **THE BLUES OVERDRIVE (DK)** **TANEL PADAR BLUES BAND (EST/USA)** **RIHO SIBUL (EST)** **MARGUS KAPPEL (EST)** **FANKADELIK (EST)** **GLAS YNGSTRÖM & SKY HIGH (SWE)** **LIIS LEMSALU (EST)** **RASMUS RÄNDVEE (EST)** **JAMES DALTON JR (USA)**

ANDRES ROOTS ROUNDABOUT (EST) **LOS TACOS & VODOO ANN (FIN)** JA PALJUD TEISED

Piletid: **PILETI7LEVI** www.piletilevi.ee

AS EESTI AJALEHED RIDADESSE ON OODATUD

reklaamiosakonna kujundaja

TÖÖ SISU:

- reklaamide kujundamine
- reklaamide tehniline kontroll ja vajadusel klientide nõustamine
- reakuulustuste küljendus ja reklaamilehekülgede montaaž

SOBIV KANDIDAAT:

- tunneb end koduselt kujundus- ja fototöötlusprogrammides
- omab töökogemust Adobe CreativeSuite'i programmidega
- (InDesign CS, PhotoShop CS, Illustrator CS)
- on loominguline, aga samas ka korrektne
- talub pinget ja peab kinni tähtaegadest
- on koostööaldis klientide ja kaastöötajatega

MEIE POOLT:

- mitmekülgne ja väljakutseterohke töö
- moodsad töövahendid, uusim kujundustarkvara
- Toetavad kolleegid ja toredad kliendid
- Eneseteostusvõimalused Eesti suurimas meediakontsernis

Kandideerimiseks palume saata CV ja näidistöö (kujundatud reklaam või trükise näidis PDF-failina) hiljemalt **4. augustiks** e-postile hurma.kermas@lehed.ee

AS Eesti Ajalehed põhitegevusala on kahe Eesti suurima nädalalehe – Eesti Ekspressi ja Maalehe – ning kvaliteetpäevalehe Eesti Päevaleht väljaandmine. Lisaks paberlehtedele haldab AS Eesti Ajalehed veebiväljaandeid www.epl.ee, www.ekspress.ee, www.maaleht.ee ja www.aialeht.ee, annab välja ajakirja Maakodu ning tegeleb kliendilehtede ja raamatute kirjastamisega ning digitaalsete lehtede väljaandmisega. Ettevõtte kuulub börsil noteeritud meediakontserni AS Ekspress Grupp. ASis Eesti Ajalehed töötab 300 inimest.

Eesti Ajalehed

USBEKISTANI PRESIDENT NIMETATI PADIŠAHHIKS

Usbekistani ajalehes ilmus president Islam Karimovit (pildil) ülistav artikkel, milles nimetati riigipead padišahhiks ja Kõige Kõrgemaks. Padišahh on olnud monarhi tiitel Lähis- ja Kesk-Idas. Teada

da on, et Tadžiki presidendi Emomali Rahmoni poole pöördutakse väljendiga Teie Kõrgus. Kasahstani presidenti Nursultan Nazarbajeviti aga nimetatakse Rahva Juhiks. **Delfi**

VENELASED PEAVAD OMA ELATUSTASET HÄBIVÄÄRSEKS

Idanaabrid venelased on kõige uhkemad oma riigi ajaloo üle (85%), kuid elatustase on Venemaal endiselt rahvusliku häbitunde tekitaja, nii arvab koguni 80% venemaalastest, selgus

uuringukeskuse VTsIOM tehtud küsitlusest. Uhkust tuntakse Venemaal ka sportlaste saavutuste (77%), kunsti ja kultuuri (75%), sõjalise jõu (63%) ja teadlast (60%) üle. **Delfi**

Mehhiko narkokartellid ajavad juuri Euroopasse

Mehhiko armee hävitab riigi vägivaldsetelt narkokartellidelt konfiskeeritud tulirelvi, fotol jääb teerulli alla vähemalt 6000 automaati ja püstolit.

Foto: AFP/Scansix

Euroopa politseiamet andis hoiatuse uusi sihtriike otsivate narkokurjategijate kohta.

Kristjan Lukk
kristjan.lukk@epl.ee

Uimastikaubandus annab tööd ligikaudu poolele miljonile mehhiklasele ja sealset narkoärist läbi käiva raha hulk moodustab kuni 5% riigi sisemajanduse kogutoodangust. Suur osa kasumist teenitakse USA-st, kuid sealne edu on pannud kartellid ka Euroopasse laienema, kirjutab Associated Pressi reporter Michael Tarm. Peamiselt levitavad mehhiklased kokaiini ja erinevaid sünteetilisi narkootikume.

Nii Europol kui ka Interpol võtavad Mehhiko uimastikartellide laienemisploane tõsiselt. Seda enam, et peale narkootikumidega kaubitsemise tegelevad grupeeringud ka relva- ja inimkaubandusega ning nende äriiga kaasneb tihtilugu äärmuslik vägivald.

„Me ei soovi Mehhikos nähtud vägivalda ja julmust Euroopasse,” ütles Europoli direktor Rob Wainwright organisatsiooni kodulehekülje vahendusel. „Jätkame koos õiguskaitseorganitega uimas-

tikaubitsejate püüdmist, et Mehhiko kuritegelikud grupeeringud ei saaks Euroopas kanda kinnitada.”

60 000 hukkunut

Mehhiko kuritegevuses annavad enim tooni kaks grupeeringut: Los Zetas ja Sinaloa.

Mehhiko narkokartellid püüavad sidemeid luua Lõuna-Itaalia sündikaatidega.

Narkoäri ajamisel ei lööda risti ette ka brutaalsete kuritegude ees. Sagedase hukkamismetodina kasutatakse pea maha-raiumist. Valitsus on 2006. aastast saadik pidanud grupeeringutega armutut võitlust, milles on hukkunud vähemalt 60 000 inimest.

USA-s pole mehhiklaste tekitatud vägivaldala veel niivõrd suur. Näiteks Texase osariigis sooritasid Mehhiko kartellid 2010. aasta algusest 2011. aasta keskpaigani 22 mõrva ja korraldasid viis inimröövi.

USA-s on mehhiklaste edu valemiks olnud vahendajatest loobumine. Kui varem tõmbasid kartellide juhid niite Mehhikost ja uimastite transport üle piiri ja edasimüük jäi amee-

riklaste endi teha, siis viimastel aastatel saadetakse kartelli enda liikmed illegaalselt USA-sse, kus nad tegelevad narkootiliste ainete levitamise.

Euroopas üritavad Mehhiko kuritegelikud sündikaadid teha koostööd Lõuna-Itaalias tegutseva 'Ndrangheta organisatsiooniga. Viimane tõusis 1990. ja 2000. aastatel Itaalia üheks mõjuvõimsamaks grupeeringuks. Sellele eelnes organisatsiooni sees aastatel

1985–1991 verine võimuvõitlus, milles hukkus rohkem kui 600 inimest.

Hiljuti õnnestus Europo-

lil takistada Sinaloa kartelli Euroopasse pääsemist, kuid sellegipoolest on Vanas Maailmas oodata mehhiklaste mõjuvõimu kasvu. Europol jagas Mehhiko kuritegelike grupeeringute vastu võitlemiseks kohalikele politseiasutustele kaks soovitus.

Esiteks tuleks juhendada varasematest edulugudest. Euroopa politseijõud on suutnud tõrjuda mitme välismaise narkogrupeeringu üritused tungida sinisele turule. Teiseks tuleks teha tihedamat koostööd USA narkoagentuuriga (DEA), kes saab oma oskusteavet mehhiklastega võitlemiseks Euroopa õiguskaitseorganitega jagada. ●

Eesti otsest huvi ei paku

Europoli hoiatus on jõudnud ka Eesti politseisse, kus aga Mehhiko kartellide siinset mõju suureks ei peeta. Keskkriminaalpolitsei kriminaalteabe büroo juht Ivo Kolk ütles Eesti Päevalehele, et Eesti narkoturg on Euroopaga võrreldes ülimalt väike.

„Piltlikult öeldes räägitakse suuremates riikides tonnistest, Eestis käib jutt grammidest,” kirjeldas Kolk. Samas ei saa täielikult välistada, et Meh-

hiko päritolu narkootikumid mitme vahendaja kaudu Eestisse jõuavad.

Kui kokaiin pärineb traditsiooniliselt Lõuna-Ameerikast, siis sünteetiliste narkootikumide päritolu kohta Kolgil selgelt vastust pole. Fentanüül pärineb suure tõenäosusega ida poolt ja amfetamiin Lääne-Euroopast, kuid amfetamiini valmistamise laboreid on politsei leidnud ka Eestist.

Putini esindaja kalafoto ehtsusest: riided on presidendil uued, kell vana

Vene presidendi kalastusretkel tehtud pildid on kahtlaselt sarnased aastatetaguste fotodega.

Lauri Laugen
v-uudised@epl.ee

Venemaa presidendi pressiesindaja Dmitri Peskov lükkas ümber blogijate ja ajakirjanike väited, et fotod Vladimir Putinist Krasnojarski kraisis ja Tõvas kala püüdmast on tehtud mitu aastat tagasi.

Ajakirjanikud ja blogijad avastasid föderaalsete meediakanalite avaldatud materjalides mitmeid vasturääkivusi ning märkasid mitme foto puhul kahtlast sarnasust 2007. ja 2009. aastal avaldatud fotodega. Väidetavalt on Putin neil fotodel samasuguste pükste ja käekellaga.

„Kogu vastutustundega võin teatada, et neil ei ole õigus. Eriti hämmastas mind blogija, kes kirjutas, et kala ei saanud olla 20-kilone. Ma nägin kaalu ja osalesin kaalumisel. Ta oli tõesti üle 20 kilogrammi,” ütles Peskov Lenta.ru vahendusel.

Peskov kinnitusel ei olnud Putinil seljas vanad riided. „Mis puudutab kella, siis esialgse kella kinkis ta lambakarjusele ühel sarnasel väljasõidul, hiljem aga ostis endale täpselt samasuguse,

Foto: RIA Novosti / Scansix

Vladimir Putin hiigelhaugiga.

sest ta on sellega harjunud,” ütles Peskov.

Fotod Putini kalapüügist Tõvas pandi Kremli veebilehele 26. juulil. Samal päeval rääkisid Putini, peaminister Dmitri Medvedevi ja kaitseminister Sergei Šoigu ühisest kalapüügist (mis väidetavalt toimus 20.–21. juulil) mitmed telekanalid. ●

Foto: Reuters/Scansix

Itaalias hukkus kuristikku sõitnud bussis 39 inimest

Õnnetus. Itaalia lõunaosas sõitis umbes 50 reisijaga buss 30 meetri kõrguselt viaduktilt alla. Buss rammis mitmeid teisi sõidukeid, enne kui ta Campania regioonis Avellino linna lähedal teelt välja sõitis.

Vähemalt 39 inimest sai õnnetuses surma, kümme inimest sai vigastada. Õnnetuse põhjus pole selge, Itaalia meedias viidati rehvi purunemisele. Hukkunute hulgas on ka busijuht. **Delfi**

a

ARVAMUS

ERASEKTORI TÖÖKOORMUS ON KASVANUD

Kõige pikemaid töötunde (1852 tundi aastas) tegid mullu inimesed, kes töötavad firmades, millel on Eesti omanikud. Teisel kohal on välismaiste omanikega firmade töötajad (1817 tundi aastas). Kolmandal kohal on riigitöötajad (1759). Kõige vähem töötunde aastas tehakse kohalikes omavalitsustes ja neile kuuluvates asutustes (1682). Viimase kümne aasta jooksul on erasektori töötajate aastane töötundide arv kasvanud, riigi ja kohalike omavalitsuste palgal olevate inimeste töökoormus aga langenud.

STATISTIKAAMET

PÄIKE OLİ VÄIKE LAIK

Päike oli ainult üks väike kollane laik. Suits ja laskmise tolm segunesid.

SINIMÄGEDE LAHINGU ÜLE ELANUD 88-AASTANE RINDEMEES OSVALD SAULEP (LP)

RASKUSTEST

Minu emal oli õigus. Kui sulle pole enam midagi alles jäänud, on kõik, mida sa teha saad, panna selga siidist pesu ja hakata Prousti lugema. PRANTSUSE MUUSIK JANE BIRKIN

AJAKIRJANIK Piret Tali selgitab, miks on lapsi kõige parem kodus kasvatada

Kus kasvavad mahelapsed?

Piret Tali

ajakirjanik

Üha rohkem on Eestis neid, kes on mahetoidu nimel valmis kulutama liitmeid bensiini ning tasuma kolm korda kallimat hinda, aga lapsi hoitakse 40 tundi nädalas lasteaias 24-liikmelises rühmas 1,5 täiskasvanuga. Mahekasvatusest on see kaugel.

Kuidas kasvatada lapses teadmist, et tal on õigus ärakuulamisele ja tähelepanule, kui lasteaiaõpetaja peab suure hulga lastega üksi hakkama saama? Toit, uni ja riided on küll korras, kuid kas emotsionaalsed vajadused saavad piisavalt tähelepanu? Milline on sellise lapse veres stressihormooni tase, mis mõjutab aju-tegevust kuni täiskasvanueani, põhjustades depressiooni?

„Nojah, lasteaiapäev selja taga,“ ohkab nii mõnigi ringiõpetaja, kui saab õhtutunnil juhendada koolieelikuid, kes räägivad liiga kõvasti, rüselavad, togivad, on agressiivsed või vastupidi – täielikult apaatsed. Lapsed on häiritud ja ärevil. „Tegelikult tunneb päeval

kodus olnud lapse ära,“ ütleb mu tuttav lasteringi õpetaja. „Ta on vastuvõtlikum ja ta pole nii närviline.“

Mudilane, 40 tundi tööl

Statistikaameti paari aasta tagustel andmetel viibib Eesti eelkooliealine laps ligi 40 tundi nädalas lasteaias. Euroopa Liidus on sama vanuserühma lapsed keskmiselt 28 tundi nädalas lasteaias. Lasteaia vanemad veedab kaheksatunniseid päevi Eesti eelkooliealistest lastest üle 90%. Eesti naiste tööhõive on võrreldes EL-i keskmisega samuti kõrge. 84% lasteaialastest viibib lasteaias üle 30 tundi nädalas ja ainult 4% on neid, kes on lasteaias alla 30 tunni nädalas. Hollandis, Suurbritannias ja paljudes teistes EL-i riikides on enamik lapsi lasteaias alla 30 tunni nädalas.

Eestis on enamik lasteaia lasti avatud 12 tundi päevas ja kindlasti on lapsi, kelle päevad on just nii pikad. Kas see muudab neid rõõmsamaks ja õnnelikumaks?

See pole alati nii olnud. Pikade lasteaiapäevade põhjus on sissejuurdunud harjumus. Tava lapsi lasteaias kasvatada juurdus Eestis 1960-ndatel aastatel. Naistel oli siis tööleminek pärast lühikest sünnituspuhkust niisama hästi kui kohustuslik.

40-ndatel aastatel sündinud eestlaste põlvkonnast on vaid vähesed lasteaia käinud. Nad suhtuvad lasteaiaadesse nagu ennesõjaaegne talupoeg kolhoosi. Nende põlvkond kasvas kodus ja vanaemadega.

Kui minu pedagoogist ema seisib 1965. aastal oma esiklapses dilemma ees, kas panna laps söime või mitte, leidis ta kesktee ning asus tööle samasse söimerühma, kuhu laps läks. Peale selle pidi ta töötama ka ööpäevases söimes, kuhu toodi esmaspäeval alla aastased lapsed, kes viidi reedel koju. Mõni neist ei soovitud enam emaga kaasa minna.

Nõukogude aja lasteaia saadud isiklik „sissevaatav“ kogemus mõjutas minu ema nii, et mind enne kolme ja poole aastaseks saamist lasteaeda ei pandud. Olin hoidjaga kodus või kaasas emaga, kes läks vahepeal kooli tööle.

Lapseas kogetud stress tekitab täiskasvanuna ärevust, paanikat ja ülereageerimist.

Emadele, kaasa arvatud mulle endale, on praeguses Eestis lasteaia kohta saamine nagu loteriivõit. Ühe-kahe inimpõlve jooksul on kodus kasvamine asendunud kollektiiv- ja rühmakasvatusega. Ilmselt on ka vanemaid, kes pühivad lapse lasteaeda saates käed kasvatustööst puhtaks.

Kui nõudmine lasteaia kohutade järele ületab pakkumise – nagu praegu paljudes Eestis linnades –, siis ei sunni see ka lasteaeda ja vähesed söimi erileise arengule. Lapsevanemad on küll muutunud nõudlikumaks ja teadlikumaks, kuid see ei ole muutnud rühmi väikes-

maks, toonud õpetajaid juurde ega muutnud ka päevakava. Raske on öelda, kui palju meie laste lasteaed erineb sellest, kus ma ise 40 aastat tagasi käisin. Ainult toitu ei pea lõpuni sööma, kui ei taha.

Kui valida eralastehoiu ja munit-sipaalse vahel, kuulub minu poolehoid siiski viimasele ja sealsete erihariduse saanud personalile. Olles käinud vaatamas mitmeid erahoides, mis tegutsevad kohati üsna juhuslikes ruumides ja ilma mänguplatsideta, ent maksavad 10–15 korda rohkem kui lasteaed, ei näe ma eriti suurt kvaliteedi vahet. Isegi kui rühmad on väiksemad ja personali rohkem.

Laste vigastuste seisukohalt on seis praegu 1:1 munit-sipaalse vahel ja eralasteaegade vahel. Tuttav lasteaednik ohkas pärast Rukkilille ja ühe Viimsi lasteaia õnnetust ning ütles, et see on ikka tore, kui enamik lapsi elu ja tervisega õhtul koju jõuavad.

Võitle ja põgene

Juba 60-ndatel hakati uurima elulisest kiindumusuhetest lahti rebitud lapsi, kelle veres ringles õrnas eas palju „võitle ja põgene“ hormooni ehk kortisooli. See võib aju alaliseks kahjustada ning panna pealt-näha süüitutele sündmustele ka täiskasvanueas üle reageerima, olgu siis paanika, ärevuse või enesehinnangu kokkuvarisemisega, nagu kirjutab kliini-

line lastepsühholoog Oliver James raamatus „Kuidas neid mitte untsu keerata“.

Pole ju vahet, kas eluterve kiindumusuhete defitsiidi põhjustab kodune depressiivne ema või pikad päevad lastekollektiivis. Mida nooremas eas ja mida pikemat aega on väikelaps söimes, seda suurem on tema kortisooli tase ehk agressiivsus, sõnakuulmatus ja ebakindlus. Sama hormoon mõjutab ka immuunsüsteemi, mis selgitab laste sagedast haigestumist kollektiivis.

Imikuea stressitase mõjutab last isegi rohkem kui geenid. Kiindumusustooriat uurinud John Bowlby on öelnud, et kõige rohkem mõjutab last see, kuidas tema eest kuue- ja kolmanda eluaasta vahel on hoolitsetud. Kas tema hooldaja on talle olnud emotsionaalselt kättesaadav ja vastanud tema kiindumisvajadusele.

Jamesi järgi on kõrge kvaliteediga lasteasutused sellised, kus alla kaheaastaste laste puhul on kahe lapse kohta üks hooldaja ja alla kolmeaastaseid pole rühmas üle üheksa. Paraku on nii, et ükskõik, kuidas õpetajad ei püüaks, saab laps (tänu laste suurele arvule) tunda, et tema vajadused pole tähtsad.

Tavaliselt lohutavad vanemad end sellega, et laps sotsialiseerib koolis paremini ja on vähem haige. James lisab, et laps on siis ka rahutum ja kiuslikum.

Muidugi käib meie viieaastane poeg lasteaia – ehkki mitte iga päev. Eestis pole ju selliseid lapsi kuigi palju, kes ei käiks. Nüüd läheb lasteaeda ka meie kahe ja poole aastane poeg, ehkki ma tean, et pool aastat kujuneb ikkagi osalise ajaga lasteaia käimine. Harjumine, haigused ja nutud.

Mina jään koju

Kuna mul puuduvad tööturul väljavaated osalise koormusega töötamiseks, siis ma töökohta riski ei võta. Pealegi olen kuulnud, et kahe eelkooliealise lapse emade palkamiseks pole tööandjad arvestatava palgaga kuigi varmad.

Olen ajalehest välja lõiganud Cambridge'is õppiva Eesti tüdruku Kadi Liis Saare intervjuu. Teate küll, see, kes võitis 2007. aastal „Talen-dijahi“ saate peastarvutamise eest, nüüd töötab Genfis CERN-i laboris, oli iluvõimleja paremikus ning 20-kordne Eesti meister tennisel.

Ma ei lõiganud välja tema elulugu, vaid tema arstist kolme lapse ema Kadri kommentaari, kes laste sündides nendega koju jäi.

„Pidasin lastega tegelemist kõige õigemaks otsuseks. Mu meeski ütles, et see on tõsine töö, võib-olla suuremgi töö kui see, mida tema 7–8 tundi päevas tegi,“ ütles imelapse ema. „Ta on mind alati toetanud, et mul oleks võimalik lastega olla. Olin lastega kodus seni, kuni noorem poiss sai seitse, kokku umbes kümme aastat.“

HILLAR METSA METSIK MAAILM

VASTUKAJA

Kas teadmatus on vabandus?

27. juulil ilmus LP-s Merle Jäägeri arvamuslugu „Kas viisnurk on täht?“. Tema mureks oli Nõukogude Liidu le omaselt publiku sildistamine Punk’N’Rolli festivalil Tartus. Nimelt ei olnud eespool nimetatud festivalil esinenud Peterburi punkbänd Distress nõus lavale astuma, kui publikumi seas on haakristiga särke kandvaid inimesi. Merle Jääger ütles, et tema festivalile ei jõudnud. Kui oleks jõudnud (või kui ta oleks veidi bändi tausta uurinud), poleks ta ilmselt sellist artiklit kirjutanud. Nimelt tapsid 2005. aastal neonatsid kõnealus bändi kitaristi Timur Katšarava. Bänd vastandab end Venemaa täna-

se valitsuse poliitikale, rääkimata stalinismist ja fašismist.

Kohatu on ka Jäägeri haakristi ja viisnurga võrdlus. Nii haakrist kui ka viisnurk on sümbolitena eksisteerinud pikemat aega kui natsism ja kommunism. Määrav on kontekst. Ka kõige tõsisem antifaašist ei pea neonatsiks hinduisti, kelle templit

kaunistavad svastikad. Samuti ei ütle antikommunistid, et liitlasvägede lennukile võõbatud viisnurk paikneb seal Stalini käsul. Mõlemad sümbolid omandavad poliitilise tähenduse ainult teatud eeldustel.

Muusikas ja kultuuris üldiselt on tähtsal kohal eneseväljendamise vabadus. Seda enam punkmuusikas, mis on oma olemuselt konformismile vastanduv ja üksikisiku vabadust väärtustav. Punkfestivalil peaksid end vabalt tundma kõik, piir peaks tulema ette seal, kus osa külalisi end solvatuna tunneb. See ei ole poliitkorrektsus, see on respekt ja avatus.

Andres Kiisel

KULTUURIST

Riigid on kaotanud oma kultuuri, sest ainus, mida nad tahtsid, oli raha. Raha sai juhtivaks teemaks ja kultuur ohverdati sellele.

JAAPANI MUUSIK YOKO ONO

JURMALA FESTIVAL KOLIGU MUJALE

Eelmisel nädalal toimus Lätis Jūrmalas traditsiooniline „New Wave” muusikafestival. Läti nädalakiri märkib, et kõnealusel muusikafestivalil „pole mingit pistmist Läti ega muusikaga. Miks venelased ei võiks seda festivali korraldada Jūrmala asemel Brightonis, Nice’is, Veneetsias või Küprosel? Kas need kohad lubasid peapromenaadi kolmeks päevaks mingi öödisko pärast kinni panna? Või on Läti odavam kui teised kohad?”

IR

PORTUGALI MAKSUREFORM

Portugal tahab investorite meelitamiseks alandada keskmise ettevõtte tulumaksu seniselt 25%-lt 19%-le. Selleks oli ka ülim aeg, kirjutab kohalik ärileht: „Aastate eest kaotas Portugal võime mõelda maksukonkurentsisle, nüüdne valitsuse soov majandus taastada eeldab uut lähenemist ettevõtte tulumaksule.”

DIÁRIO ECNÓMICO

MIKS on õigupoolest vaja internetikommentaare? Lõigud akadeemilise ajakirjanduse seltsi ettekandest

Kommentaariide kommentaariks

Hans H. Luik

Ekspress Grupi nõukogu liige

Internetikommentaariid ja säutsud sotsiaalmeedias on paljudele igapäevane asi, ühiskonnale tervikuna aga siiski veel šokk. Mõneste aastat tagasi ei olnud seda nähtust veel: massid ei saanud kuidagi suhelda massidega ilma vahendajata. Netikommentaariid löid selle võimaluse.

Võiks öelda, et kommentaarides ja sotsiaalmeedias satub inimene kaosesse nimega „tänav”. Tänav mõjub segadusse ajavalt, sest seal on kõike: sinu sõpru, pätte, sinu vaenlasi, usuhulle, võimuhulle. Internetis, nagu tänavalgi, peab tihti rääkimise asemel karjuma, sest kogu ümbruskond on lärmakas, melu ei juhi otseselt keegi, tuleb loota väljakujunenud reeglite peale. Internetis, nagu tänaval, ei ole võimalik igale sülitajale politseid tellida või vältida lõbusaid momente, kui mõni daam on seelikuääre kogemata sukkpükstesse toppinud või keegi endale Adolphi vuntsid teinud.

Miks meedia kommentaare vajab? Esiteks, uudisele konteksti loomine – uudisllood kogu

meedias lühenevad. Üks korralikult toimetatud uudisjupp ajalehes või TV-s ei suuda kunagi kajastada kogu sündmuse tähendust, seoseid, nalja, vastuolulisust, ajalugu. Ajakirjanik pole enam kuningas.

Teine põhjus on uudise täpsustamine – lugejad korrigeerivad uudist ja vaba kommentaarium võimaldab uudisel ajas areneda. Eriti praktiliseks on kommentaarium osutunud kadunud noorukite otsingul, kommentaatorid lisavad fakte kohapeal märgatud sõidukite jms kohta. Näiteks Viljandi kuulsa politseinike peksmise uudise juurde kirjutati, et Viljandis saab huligaanide vastu abi kaitseliidu valvetelefonilt. Oluline utilitaarne info.

Kõige algelisem vajadus on psühhofüüsiline väljendus: vau! vaat kus raisk! ime-line! Elu24 ja Õhtuleht avaldavad näiteks tihti „nädala tüdruku” või muud sellist rubriiki. Kohe, kui pilt üles riputatakse, liigub hulk lakitud ja lakkimata küüsi klaviatuuridele ning

Netikommentaarium on nagu tänav: seal on pätte, sinu sõpru ja vaenlasi, veidrikke.

hakkab tippima – mida? Konkurendid-suguõed leiavad, et nädala tüdruku lõug on liiga lai ja keha pole proportsioonis, meesisendid aga hooplevad, mida nad kena vastassugupoole esindajaga peale hakkavad või on juba hakanud.

Provotseeritud kommunikatsioon tõenäoliselt jääb inimkonnaga kaasas käima. Kui rikas peaks riik olema, et siin kohut mõistma hakata? Hõise või rõhatuse ei ole tõsine statement.

Lihtne vajadus on ka **kambavaimu tekitamine ja rõhutamine**. „Mina” hakkab end määratlema süsteemis ümberringi olevate väärtusstruktuuridega. Me kinnitame oma grupi hinnanguid ning arvustame teiste omi. Tihti on teisteks valitud „tõblad”, valitsejad, kelle tooni siis tehakse veidraks ja pilatakse. Inimesed kasutavad tähtsa eurojutu pilamiseks näiteks setu keelt ja küsivad ametniku pika mulina peale „möh?”.

Mida pikemaks vaidlused suhtlusvõrgus venivad, seda täpsemalt sunnitakse inimene oma seisukohta määratlema. Kommentaarium aitab **iseenast peegeldada**. Lõpuks keerutavad tuhanded suhtlejad Facebookis, Delfis, Postimehes ja Twitteris üles omaenda kujutletava maailma, kus möllavad klišeed, „kesikud”, „rikkurid”, eurobürokraadid ja neile vastanduv „talupojartarkus”. Kogu see hoiakute ja liialduste kogu hõljub tegelikuse kohal omaette sõnateona. Eelarvamused ja alateadvuslikud kujud saavad tänu tehnikale igal hetkel sõnaks!

Kommentaariumi üks sotsiaalne funktsioon on loomulikult informeerimine. Nagu

lihtsate inimeste kirjutatud „Eesti elulood” mitmes köites said raamatulettidel hitiks, nii annavad värsket ja vahendamata kogemust iga rahvuse rahvalikud kommentaariumid. Milline traditsiooniline meedia leiaks mahtu näiteks Eestist ära läinud arstide Soome või Norra kogemuste kirjeldamiseks, nagu tegid arstide streigi ajal anonüümsed doktorid kommentaariumis? Võimatu on laiade hulkade elus osaleda rohkem kui internetiavalikkuses. Informatsiooni hulka kuuluvad pikad Perefoorumis nõuande kommentaariküljed, auto24 konkreetsete kogemustelaviin elektriautode kasutamisest külmas Eestis jne.

Kommentaariumi otsest uudisfunktsiooni esindab Delfi „top kommentaarid”, kus publiku saadetud tekstid tõusevad samahästi kui uudise staatuseks. Kogu „Rahva hääle” rubriik on näide tarbi- ja enda loodud meediast, mis on võimalikuks saanud ainult sel sajandil.

Demokraatia elluviimine, ühiskondliku tagasiside ülevahoidmise funktsioon – just selle funktsiooni elulisuse nimel olen nõus kommentaaride anonüümsusele ja „nüümsusele” tegema mõõndusi. Kohe, kui justiitsministeerium oma kodulehelt kaotas anonüümsuse kommentaari võimaluse, kadus sealt erialane ja huvitav kommentaar üldse. Miks? Tõenäoliselt ei tunne väikeses, parteistatud riigiametis end keegi turvaliselt, kui kritiseerib tööandjat oma nime all.

Sellesama avaliku arvamuse funktsiooni tõttu kutsun kõiki reguleerimishuvilisi tegema rahvalikule keelekasutusele allahindlust. Meenutan enda kogemust aastast 1989, Eesti Ekspreski asutamise ajast. Just mitteformaalidel, „karvastel”, tahumatutel võib olla õigus. Pole võimalik ette kirjutada keelenorme, millega näiteks noor põlvkond peaks väljendusest hoolimata olla vale. Tuleb välja, et netisõim on justkui rahva omakaitse. Näi-

Ei saa jätta tähelepanuta, et valitsuse jutt „kodukulude vähendamisest” võib soliidisusest hoolimata olla vale. Tuleb välja, et netisõim on justkui rahva omakaitse. Näi-

Võim kasutab kommentaariumi ka lihtsalt avaliku arvamuse võltsimiseks.

teks kui Jürgen Ligi debatis Kuku raadios väitis, et Kreeka riigieelarve saab tasakaalu aastatel 2013–2014, võib kodanik karjatada, sest „analüüsi” toel kannab valitsus üle Eesti kodanike maksuraha!

Veel üks funktsioon on ajakirjanduse professionaalse piiratud lõhkumine. TV ja lehed otsivad uudiseid tihti ikka Toompealt või erakondadest, rahva igapäevane elu kulgeb teisi radu mööda. Üks Tartu ülikoolis tehtud uurimus näitas, et lehefotodest 80% kajastavad mehi. Elu pole selline! Sotsiaalmeedia tasakaalustab.

Võim kasutab kommentaariumi ka **avalikkuse võltsimiseks**. Seda teeb täitevvõim, seda teevad anonüümselt erakondade staabid – Priit Kutsar, Jelena Kalbina ja teised. Seda teevad palgalised PR-firmad ning staare ja sõpru upitavad üksikisikud.

Kuid avalikkuse võltsimist Eesti Vabariigi üheplaanilise halvustamise näol tehakse, eriti vene kommentaariumis (ja paralleelselt täpselt samal viisil ka Lätis ning Leedus) ka väga professionaalse kiirusega muutuvatel IP-aadressidelt välismaal. Ikka on nii eestlased kui ka lätlased ühed õnnetud fašistidest kartulisööjad, kelle oma riik on ajutine naljanumber. Mõistagi, et taolise nähtuse monitoorimisega tegelevad peale Delfi ka maksumaksja palgal olevad kompetentsed organid.

Avaliku arvamuse võltsi- ja tüübiks sobib Priit Kutsar, kes ei eitanud Keskerakonna kasuks 1600 kommentaari kirjutamist. Varem nimetati sellist tegevust mikserdamiseks, kuna Sven Mikseri riigikogu arvutist postitati portaalile Mega ühele küsitlusele 500 vastust „Savisaarel on õigus!”.

Ühiskonna sotsiaalpsühholoogia mõttes kannab kommentaarium ka pinget maha- ja laadimise, neoliitilise protesti, uuenduste vastustamise funktsiooni endiste võimalolijate, uue ajaga kohanemataute jaoks. ●

JAAN TÄTTE

LAULUDE ÕHTU ILMAVALGUS

MAARJA-LIIS ILUS LIISI KOIKSON ORELIPOISS

ANSAMBEL UDUPASUN

23.07 Paide Laululava 24.07 Rakvere Laululava 26.07 Põlva Intsikurmu 27.07 Pärnu Vallikäär 28.07 Haapsalu Piiskopilinnuse õu 30.07 Viljandi Kaevumäe lava 31.07 Tartu Laululava 1.08 Tallinna Laululäjak 2.08 Kärkla Linnapark 3.08 Kuressaare Lossihoov 4.08 Rapla Laululava Alagus kl 21.00

SILBERAUTO MITSUBISHI MOTORS Jeep 3 STAR FM Postimees Naised Ametlik infopartner 1182 Piletid müügil Piletilevis, Statoili teenindusjaamades ja kohapeal.

MÄNGUARENDAJAD SAID KOPSAKA DIVIDENDI

Nutiseadmete mängude tootja OÜ Creative Mobile 2012. aasta majandusnumbrid olid muljetavaldavad – käive ja dividendideks määratud summa kasvasid kolm korda, 8,5 miljoni ja 4,5

miljoni euroni, kirjutab Äripäev. Ettevõtte üks omanik Vladimir Funtikov (pildil) sõnas, et ootab suurt kasvu taas järgmisel aastal, kui sellel aastal tehtud investeringud ära tasuvad. **Ärileht**

MAKSUAMET OOTAB EHITUSETTEVÕTETELT 3,6 MILJONIT

Maksu- ja tolliamet tegi ehitusettevõtetes esimesel poolaastal 1105 maksukontrolli, mille tulemusena peavad ettevõtted tasuma täiendavalt enam kui 3,6 miljoni euro ulatuses makse. Seda

on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 67 protsenti rohkem. Kontrolliti 258 ehitusobjekti, 3276-lt ehitusobjektidel töötanud isikult nõuti selle käigus selgitusi. **Ärileht**

Veeteede amet uurib Raimo Kägule kuuluva sadama ebaseaduslikku tegevust

Loata tegutsevas Kaberneeme sadamas korjatakse randujatelt kümme eurot ööpäevas.

Kadri Paas, Tanel Saarmann, Kaidi Tahula, majandus@epl.ee

Harjumaal Jõelähtme vallas asuv Kaberneeme sadam ei ole kantud sadamaregistrisse. Sellele ei ole ka akvatöörumi ehk sadama veeala piire määratud. Eesti Päevalehele laekus info, et Kaberneeme sadamas toimub ebaseaduslik tegevus:

„Kaikoha eest pole tasu olnud, ööpäeva tasu pole olnud. Pole põhjust võtta.”

sinna paadiga randuvatelt inimestelt küsitakse mustalt raha.

Olukorda Kaberneeme sadamas kohapeal kontrollides, sai Eesti Päevalehe ajakirjanik, esialgu lihtsalt huvilise paadiomanikuna sealse töötajaga juttu ajades teada, et ööpäev kai ääres seismist maksab kümme eurot. „Kas tšekki saab?” tundis ajakirjanik huvi. „Ei saa, raha läheb sadamakaptenile,” kõlas vastuseks.

Sadamakaptenile helistas selgus samuti, et ööpäev Kaberneeme sadamas maksab kümme eurot. „Kas ettevõttele arve saaks?” tunneb ajakirjanik huvi. „Seda peab pemehega rääkima, tema tegeleb rahaga,” vastas sadamakapten ning annab sadama omaniku Raimo Kägu telefoninumbri. Endiselt veel huvilise paadiomanikuna helistas ajakirjanik Kägule ja tundis huvi, kas sadamas on ruumi ning kuidas oleks firmale väljastatava arvega. „Muidugi jah,” lubas ta arvet. „Kui kaua te seal olete?” kõlas lisaküsimus. „Nädal aega.” „Parkimisarve... Parkimine, jah,” ütles Kägu ja tundis ühtlasi huvi, kui suure paadiga kavatsetakse Kaberneeme tul-

la. Jutt jäi seitsme päeva ehk 70-eurose arve juurde.

Seaduse nõuded

Veeteede amet on Kägu sadamas toimuva tegevuse suhtes järelevalvemenetlust alustanud. Ameti välissuhete ja infoosakonna juhataja Dan Heeringu sõnul ei sätesta sadamaseadus tegevusluba sadamateenuste osutamiseks. „Küll aga peab sadamateenuste

Raha võib jätta sadamakaptenile, arve saab juba peremehe, ärimees Raimo Kägu käest, selgus Eesti Päevalehe ajakirjaniku reisist Kaberneeme sadamasse.

Foto: Andres Putting

osutamine toimuma kooskõlas seadusest tulenevate nõuetega. Sealhulgas sadama registreerimise ning sadamas veeliikluse ohutuse tagamise nõuetega, kui osutatakse tasulisi sadamateenuseid. Seadusest tulenevate nõuete rikkumise eest on võimalik rakendada rahatrahve ja sunnivahendeid,” sel-

gitas ta. Nende sadamapidajate üle, kelle tegevus ei vasta sadamaseaduse nõuetele, on veeteede amet alustanud järelevalvemenetlusi. „Muu hulgas kuulub nende hulka ka Kaberneeme sadama pidaja,” kinnitas Heering.

„Iga menetlus on individuaalne ning menetluse pikkus

2 NUMBRIT

142 sadamat on sadamaregistris juuli seisuga registreeritud.

24 neist on väikesadamad, mis ei osuta sadamateenuseid.

ja tulemus sõltub konkreetsest asjaoludest. Registreerimata sadamate kasutamist soovitame igal juhul vältida, kuna see võib olla ohtlik,” rõhutas ta.

Hiljem helistas Eesti Päevaleht ärimees Kägule uuesti, seekord end ametlikult esitledes. Kägu kinnitas, et kui keegi tuleb paadiga kai äärde ja võtab koha ära, siis ei ole tema kunagi kelleltki sentigi raha võtnud. „Kui keegi kasutab näiteks elektrit, siis see maksab. Kaikoha eest ei ole tasu olnud, ööpäeva tasu ei ole olnud. Pole olnud põhjust võtta,” sõnas ärimees Kägu ja lisas, et Kaberneeme sadamal ei ole kindlasti sadamateenuse osutamise luba, kuna seal ei ole sadamateenuseid osutatud. „Need, kes siin randuvad, käivad siin söömas-joomas. Nemad ei maksa midagi. Pole veel ükski kord keegi Kägule midagi maksnud. Tulevad ja lähevad ära,” rõhutas ta.

Kägu kinnitas ka, et ei tea Kaberneeme sadama vastu algatatud järelevalvemenetlustest midagi ja väitis, et keegi pole temaga sellel teemal ühendust võtnud. „Selline nagu see sadam kaks, kolm või neli aastat tagasi oli, on ta ka praegu. Mul on väga kahju, kui menetlus on tõepoolest algatatud,” nentis ta. ●

Tallinna Kesklinnaamet

TEATAB

A. Lauteri tn 3 kinnistu ja lähiala detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi avalikustamisest.

Detailplaneeringu eskiislahenduse ja KSH programmiga on võimalik tutvuda alates 30.07.2013 Tallinna Kesklinnaametis (Harju tn 13, tuba 304; kontaktisik Ülle Luiks, tel 6404767, e-post Ylle.Luiks@tallinnlv.ee) ning veebilehel <http://www.tallinnlv.ee/est/Lauteri-3-ksh>.

Ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi KSH programmi kohta saab esitada kirjalikult Tallinna Kesklinnaameti aadressil Harju tn 13, 10130 Tallinn või e-posti aadressil keskkonnaamet@tallinnlv.ee kuni **16.08.2013**.

KSH programmi avalik arutelu toimub **16.08.2013 kell 15** EBS ruumides (aadress A. Lauteri tn 3).

Detailplaneeringu koostamine ja KSH on algatatud Tallinna Linnavalitsuse 31.08.2011 korraldusega nr 1356-k. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on määrata ehitusõigus A. Lauteri tn 3 kinnistul oleva koolihoone rekonstrueerimiseks ning kuni 25 maapealse ja kuni 3 maa-aluse korrusega õppe-, büroo- ja eluruumidega juurdeehituse rajamiseks ning A. Lauteri tn 3 krundi kasutamise ja Lennuki tänava laiendamise tingimused.

Detailplaneeringu koostamise korraldaja on Tallinna Linnaplaneerimise Amet, koostaja on aktsiaselts NORD PROJEKT ning detailplaneeringu kehtestab Tallinna Linnavalikogu. KSH koostamise korraldaja on Tallinna Kesklinnaamet ja KSH viib läbi AS Maves.

Detailplaneeringu elluviimisega ei kaasne eeldatavalt riigipiiriülest mõju.

Starman sai riigilt elektri müümiseks loa

Ettevõtte tegeleb praegu energiaturule sisenemiseks vajalike ettevalmistustega.

Lemmi Kann
majandus@epl.ee

Konkurentsiamet andis 12. juulil telekommunikatsiooni-firmale Starman elektrienergia müügiks tegevusloa. Ettevõtte teenindus- ja müügidirektor Toomas Tiivel kinnitas Eesti Päevalehele, et Starmani käest võib tõepoolest tulevikus osta peale telepildi ja internetiühenduse ka elektrit.

Tiiveli sõnul tegeleb ettevõtte praegu ettevalmistustega elektrienergia jaeturule sisenemiseks. „Praegu käib töö süsteemide arendamisega. Elektrienergia müügi alustamise kuupäevast on hetkel liiga vara rääkida, selle kohta

pole me veel otsust teinud,” selgitas ta.

Ettevõtte nägemus on see, et elektrienergia müümine pakub eeskätt Starmani praegustele klientidele mugavust ja ajasäästu. „Nad saavad edaspidi osta nii internetiühenduse, telepildi, telefoniteenuse kui ka elektri ühe ja sama pakkuja käest. Klientidel on vähem

läbirääkimisi, vähem lepinguid ja vähem arveid,” rääkis Tiivel.

Elektrimüügi AS-i tegevjuhi River Tomera sõnul on igati teretulnud, kui elektriturul konkurents tiheneb. „Tärbijad ainult võidavad sellest,” ütles Tomera, kelle hinnangul mahub vähemalt üks uus tegija turule lahedasti ära.

Tomera sõnul on Starmanil hea stardiposit-

sioon, sest ettevõttel on juba küllaltki soliidne kliendibaas ja korralik müügikogemus. Elektri müümisega tuleb ettevõttel meeskonda hankida ka sellealane asjatundja. „Elektrimüük on tegelikult üks riskide maandamise äri, kus maandatakse klientide riske,” lisas Tomera.

Riskid piisavalt madalad

Välja antud tegevusluba näitab, et konkurentsiamet hindas Starmaniga seotud riske piisavalt madalateks, et ettevõtte elektrimüüjaks kvalifitseeruks.

Ameti peadirektori Märt Otsa sõnul on Starmanil luba tegeleda elektri jae- ja hulgi-müügiga. Selleks peab Starmanist aga börsiettevõtte saama.

Ots ütles Eesti Päevalehele, et elektrimüügiks tegevusloa saamine ei ole keeruline. „Selleks tuleb täita vastavad kriteeriumid. Kui need on täidetud, pole meil põhjust keelduda. Tuleb täita vastavad kapitalinõuded ja väga palju rohkem mingeid erinõudeid pole. Tegemist on vabaturu teenusega,” lausus konkurentsiameti juht. ●

Starman pole veel müügi alguskuupäeva otsustanud.

Foto: Andres Putting

k

KULTUUR

VILJANDI FOLGIL KÄIS 20 000 KÜLALIST

21. Viljandi pärimusmuusika festivalil esines 200 muusikut 16 riigist, kokku anti põhiprogrammis 75 kontserti. Populaarseimaks osutus Zetode kontsert Kirsi-mäel, välisesinejatest olid menu-

kaimad Pamyua (USA/inuiti) ja Joji Hirota Trio (Jaapan). Nelja päeva jooksul külastas festivali umbes 20 000 inimest, rahvarohkeim päev oli laupäev 13 000 külalisega. **EPL**

KROONIMISKLEIT NÄITUSEL

Pühapäeval avati Londonis Buckinghami palees näitus, kus näeb kuninganna Elizabeth II kroonimistseremoonia kleiti ja teisi esemeid ning kroonimise jäädvustust kunstiteostes. **ERR**

PAUL ELLIMAN KUMUS

Neljapäeval kell 18 toimub Kumus tasuta kunstnik Paul Ellimani *artist talk* ja tema uue, spetsiaalselt selleks puhuks valminud helitöö „Laula rääkides, ümise rännates” esitlus. **EPL**

Miks kirjanikud joovad?

Kas joomine aitab kirjutada ja kas kirjanikud joovad rohkem kui muud ühiskonna grupid, küsib briti literaat Blake Morrison.

Blake Morrison
The Guardian

Viimased uuringud näitavad, et luuletaja Dylan Thomas ei pruukinud end siiski surnuks juua. See, mida tema arst pidas deliiriumiks ja püüdis ravida morfiiniga, võis olla hoopis bronhiit koos kopsupõletikuga, mida morfiinisüstid hüllemaks tegid – pärast kolmandat süsti vajus ta koomasse.

Ent pole kahtlust, et enne haiglasse jõudmist oli Thomas tegelikult suure osa oma elust rängalt joonud. Eelmisel päeval oli ta avanud pudeli viskit ja pakkunud klaasi ka teenijale, kes tema tuba koristas. Pärast koos armsamaga võetud järgmisi jooke tõusis ta kell kaks päeval voodist ja läks baari, öeldes tagasi tulles, et võttis 18 viskit järjest.

Thomasele meeldis liialdada. Sel õhtul tööl olnud baarimehe sõnul jõi ta ainult kuus või kõige rohkem kaheksa viskit. Aga tema surm on saanud legendiks ja pole üllatav, et praegu tehakse sellest telefilmi, mis tuleb välja järgmisel aastal, poeedi sajandaks sünniaastapäevaks.

Tõenäoliselt ameeriklane

Ent selle loo taga on üks veel vanem müüt, mille järgi käivad poesia ja alkohol käsikäes ning aitavad üheskoos transsendentsuseni jõuda. „Alkohol ja fantaasiast saadav erutus on väga sarnased,” ütles ameerika kirjanik John Cheever. See idee oli tuntud juba vanas Kreekas, kus luulet deklameeriti joomapidudel ehk sümposionidel. Sama mõte on tuttav mujalgi, näiteks Hiinas, kus 3. sajandi mõttetargad sõitsid maale veini jooma ja luuletusi kirjutama. „Üks joodud veinipeeker võib toota sada värssi,” kuulutas poeet Xiuxi Yin.

Inglise kirjanik Kingsley Amis, kes oli samuti kuulus joodik, võrdleb oma mälestustes kirjanikke näitlejatega, oletades, et kirjandusliku alkoholismi põhjuseks on rambipalavik: „Peale enesekriitika langetamise vähendab alkohol ka hirmu.” Tema sõnul võib üks suur naps anda päeva viimse energiapuhangu, aga varem tuleks seda vältida. „Kirja-

nik, kes kirjutab oma raamatud viskijoomise ajal, mitte vahel, on vilets kirjanik,” kirjutab Amis. „Tõenäoliselt on tegu ameeriklasega.”

On tõsi, et Ameerika kirjandus on tulvil alkoholiga liialdamist: Poe, Hemingway, Faulkner, Tennessee Williams, Truman Capote, Dorothy Parker, O. Henry, Jack London, Delmore Schwartz, Francis Scott Fitzgerald („Liiga palju šampanjat on täpselt piisav kogus”), John Berryman, Jack Kerouac, Charles Bukowski, Anne Sexton, Patricia Highsmith... Nimekiri on pikk isegi siis, kui siia mitte lisada Hunter S. Thompsoni suguseid kirjanikke, kes on tuntud pigem teiste ainetega eksperimenteerimise poolest.

Pint džinni päevas

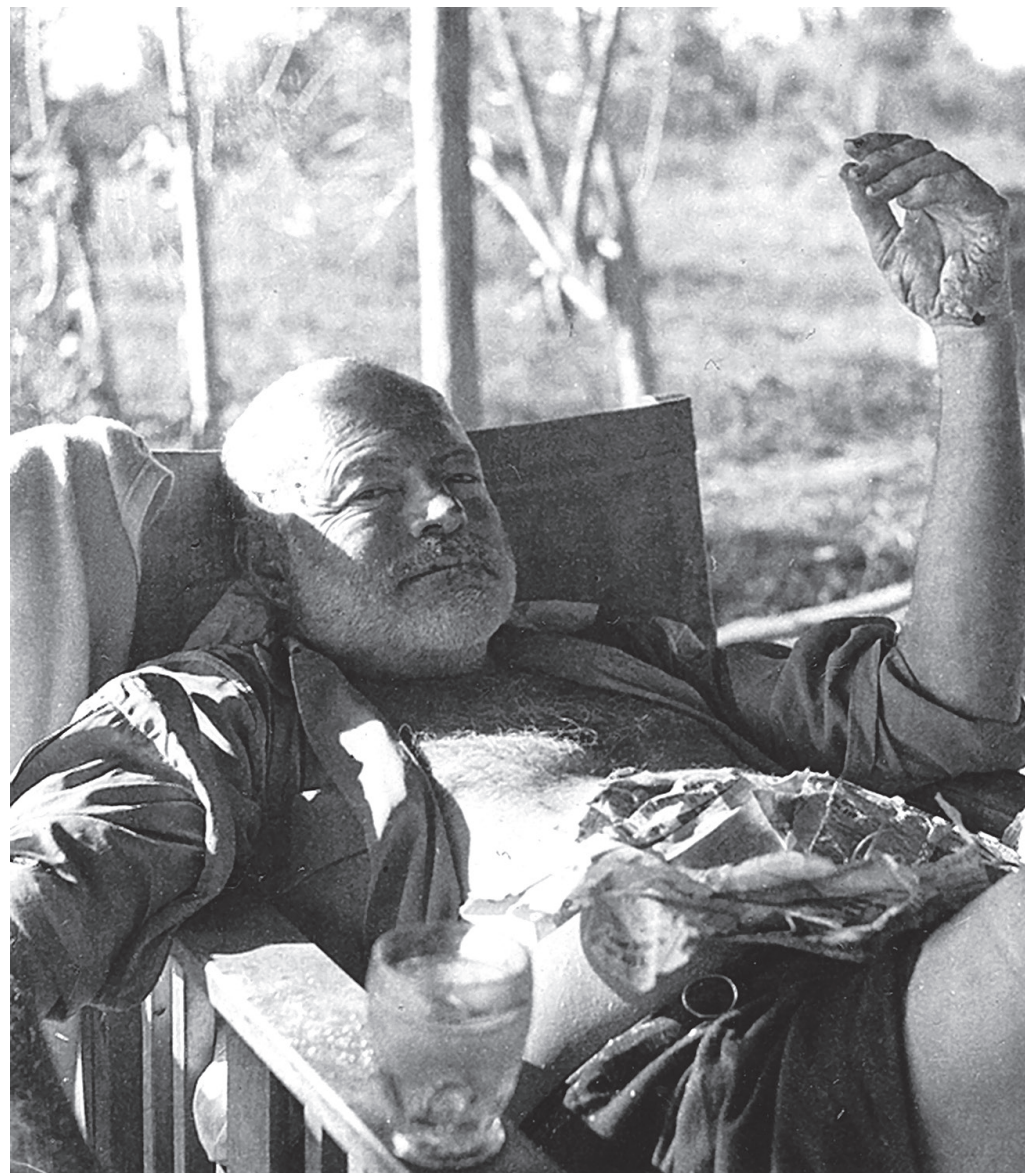
Joomise üheks tavaliseks tagajärjeks on piinlikkustunne. John Updike tundis seda siis, kui ta läks ükskord Cheeverile külla, et teda kontserdile viia, ja leidis mehe alasti korteriukse tagant. Sama piinlik on Amise lugu oma sõbrast Philip Larkinist, kes käis pärast kõvemat õllejoomist kooli kirjandusõhtul ja lootis, et tema paksu mantli imamisvõime on piisav, et mitte reeta, kui ta end täis laseb. „See osutus valearvestuseks,” kirjutab Amis.

Kirjandus on täis ülistuslaule karakale. Mõnikord on tegu rahvusliku uhkusega, kus õlut, viina, absinti või viskit ülistatakse nende imevõimete tõttu. Sagedamini, nagu Byroni puhul, tuleneb joomine juhtmõttest „Carpe diem” – joo praegu, sest kes teab, mida tulevik toob. Cheeverit pani imestama positiivne kuvand, mis saadab alkoholi Piiblis (Kaana pulm kui Uue Testamendi „ainus väärtuslik ime”, nagu ütles briti-ameerika autor Christopher

„Üks joodud veinipeeker võib toota sada värssi,” kuulutas Hiina poeet Xiuxi Yin.

Hitchens) ja antiiklegendides, kus Dionysos oli ekstasi ja veini jumal. Miks ei ole joomine üks seitsmest surmapatust? Miks peetakse alkoholi varastes müütides ja legendides jumalate armuanniks?

„Arusaam, et purjusolek on õnnistatud seisund, juurdub väga sügavale,” kirjutab Cheever. „Enda surnuksjoomine ei tundunud mulle kuidagiviisi

Ernest Hemingway ja tema joogiklaas 1954. aastal Kenyas.

Foto: John F. Kennedy muuseumi kogu

muret tekitav, kuni ma avastasingi, et tegelen enda surnuksjoomisega.”

Cheever kirjutas need sõnad AA-s viibides ja oma sõltuvusele ausalt otsa vaadates. Aga ta eksib öeldes, et kirjandus ja religioon on selle pahe suhtes täiesti järeleandlikud. Dionysos on ühtlasi Bacchus, amoraalne korratuse jumal. Ka Piiblis mõistetakse liigjoomist sageli hukka. „Häda neile, kes tõusevad hommikul vara, et jahtida vägi-jooki,” ütleb Jesaja raamat. Sama mõtte leiab Homerose ja Shakespeare'i teostest. Ka kaasagets kirjanduses oli palju sellist, mis oleks võinud Cheeverit veenda, et tema joomisel ei olnud ajaloolist, religioosset ega kirjanduslikku õigustust.

Nagu Amis kaebas, kipuvad lugejad autoreid tegelastega segamini ajama ja selleks on hea põhjus. John Berrymani lõpetamata romaani „Taastumine” tegelase Alan Severance'i

Idee, et luule käib kokku joomapeoga, oli tuntud juba Antiik-Kreekas.

Peter Paul Rubensi õlimal „Bacchus”, Ermitaaži kogu

võõrutusravi kogemust ei ole kerge autori omast eristada. Kui Fitzgerald elu lõpu poole MGM-ist vallandati, hakkas ta kirjutama lühijutte alkohoolikust stsenaaristist, justkui et tõrjuda mõtet, et see on tema enda saatus. See ei petnud kedagi. Kunagi ütles ta, et pint veini päeva lõpus on üks inimõigusi, ent nüüd oli sellest saanud pint džinni päevas ja tema pahandused (juhiloast ilmajäämine, kaklused, väljaviskamised klubidest) olid üldteada. Põhi jõudis kätte, kui ta jõi end kahe hulgusega täis, kutsus nad endale koju ja kinkis neile oma kallid ülikonnad.

Jumala kink biograafie

Fiktsioon võib tunduda alkohoolikutele sobiv, sest sõltuvus õpetab neid hästi valetama. Aga romaani peas hoidmine muutub raskemaks, kui sa hoiad käes klaasi. Paljud luuletajad on kirjutanud purjus peaga mõned read, ent vähesed neist ridadest peavad järgmise päeva valguses vastu. Pigem sobib joomine luuletuse kujundiks kui selle loomist või esitamist aitavaks teguriks. Joomine sobib ka romaani või näidendi tegevuse osaks. See ei ole ainult rekvisiit, vaid ka võimalus tegevust edasi arendada,

Fiktsioon võib tunduda alkohoolikule sobiv, sest sõltuvus õpetab valetama.

„kiirendada loo kulgu, muutes lähenemiskatse või solvangu varasemaks või jultunumaks, kui see kaine peaga oleks juhtunud,” nagu ütleb Amis.

Miks siis kirjanikud joovad? Miks üldse keegi joob? Igavusest, üksindusest, harjumusest, hedonismist, enesekindluse puudumisest, stressi ravimiseks, kiire eufooria tekitamiseks, mineviku unustamiseks, oleviku kustutamiseks või tulevikust pääsemiseks. Lihtsat vastust pole. Kirjaniku biograafie on joomatähtlikud ja pohmakad jumala kink, võimalus jutustada siira psühoanalüütilise uurimuse varjus jubedaid anekdoote. Aga meie, ülejäänute jaoks loevad ainult sõnad paberil. Enamasti jõuavad need sinna joomisest hoolimata, mitte tänu sellele.

„Jõi nagu käsn, kirjutab nagu ingel,” oleks tore hauakiri. Aga usutavam on: „Jõi nagu käsn, kirjutab nagu käsn.” © Guardian News & Media

Loominguline toetus „Ela ja sära” – kellele töö, kellele ravikindlustus

Foto: Tanel Meos

Kultuurkapital andis välja kümme 15 600-eurost loominguulist stipendiumit „Ela ja sära”. Küsisime selle saajatelt, mida nad plaanivad järgmise 12 kuu jooksul luua.

Maiu Nurka, Kaarel Kressa, Mart Niineste
kultuur@epl.ee

Marge Monko
kunstnik

Mina taotlesin stipendiumit eesmärgil, et viibida välisresidentuuris. Alates jaanuarist olen osalenud kunstnikele mõeldud kaheaastases residentuuris HISK-is (Higher Institute for Fine Arts) Belgias. Kaheaastase programmi jooksul on kunstnikel võimalik töötada oma stuudios ja pühenduda täielikult tööle. Ainuke probleem on selles, et sealt ei anta stipendiumeid, millest nii kaua elada saaks. Seetõttu on „Ela ja sära” minu jaoks väga oluline.

(:)Kivisildnik
kirjanik

Kirjutasin avaldusse, et luban kirjutada ühe romaani ja ühe luulekogu. Valmis luulekogusid on mul praegu tegelikult juba mitu tükki ootel. Mis teha, kui luuleturg ei jõua üle kahe teose aastas ära seedida.

Romaan tuleb jube, räägib elust nii, nagu ta on. Pealkiri on „Uriinijoojad”, peategelane on luteri pastor. See on läbilõige Eesti elust, kus on palgasõdurid, palgamõrvarid, noored ja vanad poliitikud.

Raimo Jõerand

dokumentaalfilme režissöör

Olen seotud mõne filmiprojektiga. Üks neist on pikem filmistenaarium, mis räägib Underi ja Tuglase 1917. aasta suve armastusloost. See võiks valmida Eesti vabariigi 100. sünnipäevaks. Muidugi nõuab see kõvasti lugemist ja süvenemist, mõlemad on väga krestomaatilised isikud ja tahavad põhjalikku uurimist ja ka tänapäevast pilku.

Teine käsil olev töö on film Eesti Vabariigi kindralitest. Süzeelt ulatub ka see Eesti Vabariigi loomise aega. Film jälgiks, kuidas Eesti sõdurid tsaariaarmees ennast salgavalt end välja võitlesid, et panna alus Eesti Vabariigi armeele. Lugu, mille kaudu seda käsitleda, pole veel leitud, aga oluline on tajuda selle vaimu olemasolu, mis toona nii kaugele viis. Kas see on praegu veel ühiskonnas olemas või kas miski veel kannab seda.

Stipendium tähendab mulle haigekassakaarti: asi, mida ma pole saanud endale kunagi lubada. Vabakutselise jaoks eluliselt tähtis asi, kui elupäevad juba lõppema hakkavad.

Andrus Nilk
spordiajakirjanik

Kirjutan lõpuni raamatu korvpallur Jaak Salumetsast. Töö on just selles faasis, et materjal on juba koos, nüüd tuleb see raamatuks vormida.

Tiit Karuks
spordiajakirjanik

Selle aasta lõpul, jõulueelsel ajal peaks ilmuma mu teine raamat, mälestusteraamat „Elu nagu kümnevõistlus”.

Taotlesin stipendiumit ja sain oma kolmanda, intervjuude raamatu tegemiseks. Need on pikad usutlused spordiinimestega väga erinevatest põlvkondadest. Alates 1928. aasta olümpiavõitjast Voldemar Välist, 1952. aastal Helsingis korvpalli olümpiahõbeda võitnud Joann Lössovist, Ilmar Kullamist ja Heino Kruusist ning kahekordsest maailmameistri August Englast ja lõpetades uuema aja tegijatega, nagu on Jaak Salumets, Triin Aljand, Heiki Nabi.

Kokku on parkümmend intervjuud, mida ma olen algusest alates Vikerraadiole või

Kukule. Tõukun neist usutlustest, kuid kirjutan üksjagu ka täienduseks juurde.

Ardo Ran Varres
helilooja

Kindel plaan: pala kahele klarinatile (esiettekanne 2013), bassklarinetikontsert (esiettekanne 2014), tsükkel keelpilidele (esiettekanne 2015). On ka ebakindel plaan, kuid seda ma targu ei avalda!

Rein Rannap
helilooja

Rääkida saan vaid nendest plaanidest, mis on täiesti kindlad – kokkulepped sõlmitud, kuupäevad teada. Siia kuuluvad suurteos klaverile ja meeskoorile – oma juubelikontsertideks oktoobris, teosed kammerorkestrile, viiulile, klavessiinile, puhkpilliorkestrile, sümfoniaorkestrile jne. Sügisel salvestan klaveril oma uue muusikaga heliplaadi. On mõned esinemised. Kuid lisaks on töös mitmeid projekte, millest rääkida oleks enneaegne. Tänu stipendiumile saan täielikult loomingule pühenduda.

Mart Koldits
lavastaja

Mina kasutan seda stipendiumi eelkõige enesetäiendamiseks ja süvenemiseks. Plaanin järgmisel aasta vähem lavastada, kuna tunnen, et vajan pärast loominguulist intensiivseid aastaid aega, et vahepeal tehtud seedida. Tahan minna pikemale enesetäiendusreisile New Yorki. Ja teiseks – mis on ilmselt kõige tähtsam – valmistan ette kursuse vastuvõtmist lavakunstikoolis. Olen järgmise lavaka lennu kaasjuhendaja Anne Türrpu kõrval.

Lavastamist ma muidugi täiesti katki ei jäta. Mul on tegemisel kaks üpris keerulist ja suurt ettevalmistust nõudvat dramatiseeringut. Lubasin endale, et teen need enne valmis ja alles siis otsustan, kus, kelle ja millal ma neid lavastan. Tavaliselt pannakse koht ja esietenduse kuupäev ju enne paika. Need asjad aga vajavad teistsugust lähenemist. Tänu „Ela ja särale” ongi ideaalne võimalus need ära teha. Ma meele ei avalda neid materjale, sest tihti hakkavad siis teised samu asju tegema ja teiseks see justkui vähendaks mu loomingulise vabaduse tunnet. Tekib nagu mingi ootus. Vabadus on aga selle stipendiumi põhiline mõte – vähemalt minu jaoks. ●

PS. Käsitööline ja muusik Kristina Rajando ning arhitekt Renee Puusepp polnud eile kommentaari kättesaadavad.

Teeme koos Eestimaale tiiru peale!

Lauluga maale 2013

SAATEJIHID:

Gerli Padar

Jüri Aarma

SALVESTUS	KOHT JA ESINEJAD	ETV EETRIS
L, 27.07 kell 17	LÄÄNEMAA: Vormsi saarel Olavipäevad ► OTT LEPLAND	L, 10.08
P, 04.08 kell 16	VÕRUMAA: Kuperjanovi jalaväepataljonis Sõdurilaul NB! Sissepääs isikut tõendava dokumendi alusel. ► KARL-ERIK TAUJAR	L, 17.08

Kaamerad käivituvad iga ilmaga ja tasuta!

Igal salvestusel läheb loosi palju toremaid kingitusi! Viimasel salvestusel loositakse välja **Maalehe aastatellimus ja uue Dacia Dusteri kasutusõigus aasta lõpuni City Motorsilt!**

Vaata asukohti: www.maaleht.ee/laulugamaale

Saatemuusika **Antti Kammiste Bänd**

Toremad sõbrad panevad öla alla:

S SPORT

MEILUTYTÄ ALUSTAS MM-I MAAILMAREKORDIGA

16-aastane Leedu olümpiavõitja Rūta Meilutytė alustas Barcelonas toimuvat ujumise MM-i eile Euroopa rekordiga, saades 100 m rinnuliujumise eelujumises kirja 1.04,52. Ameeriklanna Jes-

sica Hardy maailmarekordist jäi puudu 0,07 sekundit. Öhtul toimunud poolfinaalis suutis Meilutytė tulemust parandada ajaga 1.04,35, mis on uus Euroopa ja ka maailma rekord. **Delfi**

TREENER SAI DOPINGU EEST ELUAEGSE KEELU

Eesti dopinguvastane distsipliinaarkollegium määras 16-aastasele ujujale keelatud ainet andnud treenerile Nikolai Borzovile eluaegse keelu tegutseda treenerina või muul viisil

sportlasi võistlusteks ettevalmistava või abistava isikuna. Ujuja Anita Stepanenko võistlustulemused alates 6. maist tühistati ja ta sai aastase võistluskeelu, mis kehtib 22. juulini 2014. **Delfi**

Tervisehädad jätavad kolm Eesti maratonijooksjat MM-ilt eemale

Leila Luik kosub puusavigastusest, Liina Luik kopsuhaigusest ja Evelin Talts ülekoormusest.

Andrus Nilk
andrus.nilk@epl.ee

Eile 70-kilomeetrise rattatreeningu teinud Leila Luik tunnistas, et sõidust kergejõustikusuve kõige tähtsamale võistlusele Moskvasse oli raske loobuda.

„Muidugi tahtsin minna MM-ile, kes siis ei tahaks, kui on osalemise õiguse välja teeninud,” lausus 27-aastane Leila. „Üle kuu aja pole saanud korralikult joosta. Nüüd jooksen jälle, aga ainult rahuliku tempoga. Rahvasportlase tasemega pole mõtet MM-il võistelda.”

Mullu oktoobris ajaga 2:40.10 Amsterdamis MM-i normi täitnud Leila töövõime paranes detsembris ja jaanuaris Kenyas treenides jõudsalt. Veebruaris uuendas ta Rooma–Ostia poolmaratonil isiklikku rekordit ligi nelja minutiga (1:13.58), aprillis jooksis Hollandis 10 km maanteejooksul oma tippaja 34.58. Kuid just siis, kui vorm läks ülesmäge, tekkis tal puusapõletik.

„Ettevalmistus läks edukalt ja otsime arenguvaru,” lausus treener Harry Lemberg. „Võtsime jalatsites kasutusele ravitalad, et vähendada pinget vasaku jala sääreluule, mis oli möödunud kevadel valu teinud ja tuletas ennast jälle meelde. Need muutused olid ilmselt tugiliikumisaparaadile liiga järsud, koormasid liigselt pare-

ma jala reietõstureid ning selle tulemusel haaras põletik kogu parema poole puusast põlveni.”

Leila tunnistas, et vigastuse haripunktis ei saanud ta valu tõttu teha ainsatki jooksusammu. Eelmisel nädalal jooksis ta 80 kilomeetrit, kuid tempoja lõigutreeninguid ei sõandanud proovida. Doktor Mihkel Mardna hinnangul oleks 42,195-kilomeetrisel distant-sil pingutamine liiga suur risk.

Uus siht – Zürichi EM

Koos õega talvel Kenyas harjutanud Liina saavutas samuti nii hea seisundi, et täitis jaanuaris Dubai maratonil ajaga 2:42.27 MM-i normi. Pärast treeningulaagrit Portugalis jooksis ta Hollandis 10 km ajaga 35.53. Koju naastes sai aga külmetushaiguse.

„Kolm nädalat oli köha ja nohu, terviseuuringul diagnoositi kopsuhaigus. Tegin antibiootikumikuuri ja arst ei lubanud üldse treenida,” lausus Liina. Viimastel nädalatel on ta juba ettevaatliku tempoga jooksnud ja augusti alguses läheb taas vereproovi andma.

„Pärast tervenemist loodan sügisel maratoni joosta,” lausus Liina ja lisas, et tahab koos õega uue hooga Zürichi EM-iks valmistuda. Seltsi pakub ka kolmas õde Lily, kes võtab samuti sihikule EM-i normi 2:45.00.

Möödunud suvel Londoni olümpial tiitlivõistluste debüüdi teinud 35-aastane Evelin Talts sai aprillis Pariisi maratonil aja 2:41.52. Ta ütles, et tundis juba enne võist-

Evelin Talts jookseb praegu oma lõbuks ja jätab Moskvasse sõitmata.

Foto: Priit Simson

lust treeningulaagris pidevalt suurt väsimust. „Arsti sõnul oli mul ülekoormus, mis oli arenenud pika aja kestel,” nentis Talts. Ühtlasi diagnoositi tal kilpnäärme alatalitus, mis nõuab ravimite võtmist. Pealegi oli tal kevadel ka viirushaigus, mis nõrgestas organismi.

„Vahepeal harjutasin juba korralikult ja kuu aega tagasi joostud Eesti meistrivõistluste 10 000 meetris [36.57 – toim] tundsin, et kõik on okei,” ütles Talts. „Eelmisel nädalal suurendasin veidi koormust, kuid pärast pikka jooksu olin väga väsinud. Otsustasin hooaja lõpetada, tervist tugevdada ja puhata. Sel nädalal teen jooksupausi.”

„Püüan terveks saada, et sügisel värske energiaga järgmiseks hooajaks valmistuda,” lausus Talts, kes tahab samuti osaleda Zürichi EM-il. ●

Eesti koondis Moskva MM-il

●● 10.–17. augustini Moskvases peetavatel kergejõustiku MM-võistlustel osalevad naistest kõrgushüppaja **Anna Iljuštšenko** (1.94), odaviskaja **Liina Laasma** (60.25), seitsmevõistlejad **Grit Šadeiko** (6221) ja **Mari Klaup** (6002) ning meestest kettaheitja **Gerd Kanter**, 400 m tõkkejooksja **Rasmus Mägi** (49.19), odaviskaja **Risto Mätas** (82.43), kümnevõistlejad **Maicel Uibo** (8223) ja **Mikk Pahapill** (8099).

Kohtunik: meie ülesanne oli võtta Maris Mägile õige aeg

Intervjuu

Andrus Nilk
reporter

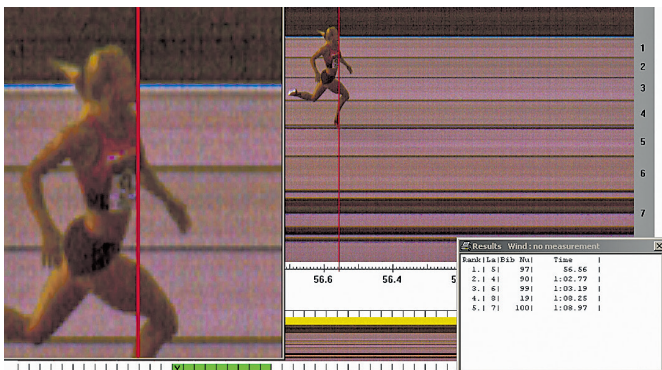

Miks näitas staadionitabloo Maris Mägile 400 m tõkkejooksus aega 56,52, aga ametlikku protokolliläks kirja 56,56?

Ajavõttu selgitas Eesti kergejõustikuliidu kohtunikekogu juhatus liige Peeter Randaru.

●● Miks oli tablool kiirem aeg?

Selle aja fikseeris optiline andur, mille ühest otsast tulev valguskiir peegeldub teises otsas olevas peeglis. See valguskiir läheb risti üle jooksuraja. Andur on paigaldatud 1,25 meetri kõrgusele ja mõni sentimeeter enne finišijoont. Siis, kui mingi kehaosa, üldjuhul pea, läbib valguskiire, fikseerib andur jooksja aja. Üldjuhul on see sajandiku või kahe võrra ametlikust ajast parem. Mägi sirutas finišerides käe ette, mille järgi optiline andur fikseeris

Fotofiniš oli Maris Mägi vastu halastamatu – Eesti rekord küll, aga Moskva MM-ile pääsemisest jäi sajandik puudu. Fotofiniši pilt

tema ajaks 56,52. Rõhutan: see pole ametlik ajavõtt, vaid abivahend, mis annab sportlasele ja pealtvaatajale esialgset infot. Sama aeg ilmub ka teleülekande ajal ekraanile. Fotofiniši fikseeritud ajani, kui Marise ülakeha ületas lõpujoone, jäi sel hetkel veel neli sajandikku.

●● Missuguste tehniliste vahenditega võeti Maris Mägi ajaks 56,56, mis on Eesti rekord?

Ametliku lõpuaja fikseeris fotofiniši kaamera. Selle objektiiv on suunatud ülalt alla nii, et läbi väikese pilu on näha üle lõpujoone jooksvad sportlased. Selle pilu kaudu fikseerib kaamera hetke, kui finišijoone ületab jooksja ülakeha – pea, käsi või jalg ajavõtul arvesse ei tule. Kaamera salvestab jooksja kujutise arvutisse, kust saame seda vaadata koos ajaskaalaga.

Ajaskaala kõige väiksem ühik on tuhandiksekund. Ajavõttu kohtunik fikseerib jooksja kujutise ja ajaskaala järgi tema lõpuaja. Me kasutasime kaht fotofinišit – üks näitas Marisele lõpuajaga 56,556 ja teine 56,558. Tuhandikud tuleb alati ümardada suurema sajandikuni.

●● Mis võimalus on fotofiniši aega vaidlustada?

Fotofiniši kaamera objektiiv on tehases taadeldud, seda ei saa me muuta. Eeldame, et aparatuur töötab eksimatult. Rahvasvahelisel kergejõustikuliidul on aga näiteks MM-i normi napi täitmise puhul õigus küsida fotofiniši salvestust. Kui kohtunikud oleksid fikseerinud Marise ajaks 56,55, oleks nad teinud vea, mida oleks kindlasti märgatud. Sohki ei taha ükski kohtunik teha. ●

Kalju tänane vastane Viktoria Plzeň saab Tallinna, võidu maitse suus

Nõmme Kalju kivi-
kõva
vastane hiilgab väravate-
rohke mängu ja Tšehhi
koondislastega.

Aet Sõvari
aet@epl.ee

Nõmme Kaljule täna Lilleküla staadionil Meistrite liiga kolmandas eelringis vastu astuv Viktoria Plzeň on kivi-
kõva vastane. Tšehhi meister, kelle edu on viimastel aastatel Euroopa klubijalgpallisarjades nii mõnegi suure vutiklubi suud maigutama pannud.

Kuigi oma esimese esituse tegid nad Euroopas juba 1971/72. a hooajal, minnes karikavõitjate karikasarjas vastamisi kuulsale Müncheni Bayerniga (ja kaotasid kahe mängu kokkuvõttes 1 : 7), tuli järgmisi euromänge oodata peaaegu 40 aastat. Sellepärast on Plzeň aga ehk isegi ohtlikum vastane – kindlad võidud ja pidev üleolek pole neid muutnud liialt enesekindlaks. Ka Tallinna tuli Plzeň kindla mõttega juba avakohtumisega kindlustada edasipääs, et mitte karta libastumist ja Meistrite liiga eelringist välja kukkumist.

Plzeňil on võidumaitse suus ja see on veel üsna värske. Möödunud hooajal mängisid

Viktoria Plzeňi treening eile õhtul Lilleküla staadionil. Meeskonna kapten Pavel Horváth (vasakult neljas) arvab, et avamäng tuleb ettevaatlik. Foto: Priit Simson

Foto: Priit Simson

Plzeň ei pelga oma vastast, kuna nad ei tea Nõmme Kaljust peaaegu midagi.

nad väga edukalt Euroopa liigas, kus võitsid oma alagrupi Madridi Atletico, Portugali klubi Coimbra Academica ja Tel Avivi Hapoeli ees. Seejärel alistasid kahe mängu kokkuvõttes 1/32-ringis Napoli ja alles kaheksandikfinaalis peatas Istanbuli Fenerbahce nende teekonna.

Juba aasta varem, kohe esimesel suvel pärast ajaloolist, esimest korda Tšehhi meistriks tulemist oli Plzeň edukas ka Meistrite liigas. Rabelenud läbi kvalifikatsioonivoo-

rude ja *play-off*i, alistades teel Jerevani Pyuniku, Trondheimi Rosenborgi ja FC Kopenhageni, jõudis Plzeň debüüandina Meistrite liiga alagruppi, kus nad said Barcelona ja AC Milani järel alagrupis kolmanda koha. Barcelona alistas nad küll mõlemas mängus üsna kindlalt, aga näiteks Milaniga tehti kodus 2 : 2 viik.

Väravate sadu

Nagu ütles ka Kalju peatreener Igor Prins Plzeňi videosalvestuste põhjal, on tegemist klubiga, kes mängib väga ründavat jalgpalli – eks see kajastub ka tulemustes. Näiteks lõi eelmises Meistrite liiga eelringis Bosnia klubile Željezničarile kahes mängus kokku kuus väravat. Veebruarikuus alistati Euroopa liigas Napo-

li aga kokkuvõttes viie väravaga. Hapoelile löödi kodus neli, Academicale kolm.

Meeskonna suurim väravakütt on 30-aastane Slovakkia koondislane Marek Bakoš. Ka Tšehhi koondislane, ründav poolkaitsja Daniel Kolář on tublisti väravaid löönud. Peale selle on meeskonnas tagasi paremäär Milan Petržela.

Kuulsamatest mängijatest on klubis veel Tšehhi koondislased vasakkaitaja David Limberský ja andekas noor keskvaljamees Vladimír Darida, Slovakkia koondisest mängivad Plzeňis näiteks keskkaitsja Marián Čižovský ja äärepoolkaitsja Michal Duriš.

Kindlasti jääb esimesest mängust eemale kogenud keskkaitsja Václav Procházka, kes sai eelmises kohtumises punase kaardi. Meeskonna kapten, 38-aastane veteranpallur ja endine koondislane Pavel

Horváth, kelle puhul vahepeal räägiti väiksest vigastusemurest, on aga kindlasti ravis. Eile andis ta juba Tallinna jõudes Tšehhi päevalehele Dnesile intervjuu, kus ta ütles, et Plzeň ei pelga oma vastast, kuna ei tea Kaljust peaaegu midagi.

„Peame ettevaatlikult mängima, neid mitte alahindama. Tahame kindlasti järgmise ringi edasi pääseda ja võimaluse korral sooviksime juba Tallinnas mõne löödud väravaga oma positsiooni kindlustada,” rääkis Horváth.

Mõni tund hiljem tunnistas ta pressikonverentsil, et avamängust Tallinnas ei tule ilmselt sarnast väravatesadu nagu esimeses kohtumises Željezničariga. „Ma ei usu, et ühes mängus lüüakse jälle seitse väravat. Arvatavasti saab otsustavaks kohtumine Plzeňis ja avamäng tuleb kaunistada ettevaatlik,” hindas Horváth. ●

Igor Prins: ka meil on kiirust ja võimu eesotsas

Nõmme Kalju peatreener Igor Prins rääkis eisel pressikonverentsil, et Plzeňi mänguvideost Željezničariga oli näha Tšehhi meeskonna tugev rünnak, kuid ka see, et neilegi on võimalik väravaid lüüa.

Prins tunnistas, et eelkõige on Kaljule tähtis oma kaitse hästi tööle saada. „Küll aga usun, et saame ka käike ettepoole teha, ka meil on kiirust ja võimu seal eesotsas. Ega me kümnekesi ikka kaitseks istuma ei taha jääda,” lisas ta.

Peatreeneri sõnul on selge, et Viktoria on selles ringis kindel favoriit. „Muidugi oleks meie edasipääs ulmeline. Tuleb endale aru anda, et iga järgmine mäng on meie jaoks poole raskem, kui see, mis oli.”

Kalju jaapanlasest leegionär Hidetoshi Wakui ja keskvaljamees Eino Puri, kes vahepeal pisivigastustega hädas olid, on Prinsi sõnul paranenud ja kaks päeva trenni kaasa teinud. „Mängida nad saavad,” kinnitas ta.

Eesti korvpallureid ootavad ees Holland ja Portugal

Korvpallikoondise EM-valikmängudel tuleb edasipääsuks saavutada alagrupi esikoht.

Jüri Butšakov
sport@epl.ee

Ülehomme alustab Eesti korvpallikoondis Hollandis s-Hertogenboschis Euroopa meistri-
võistluste kvalifikatsioonitur-

niiri mängu. Teine kohtumine mängitakse pühapäeval kodus Portugaliga. Kvalifikatsiooniturniiril osaleb neljas alagrupis kokku kolmteist meeskonda, alagrupi võitja pääseb edasi *play-off*i ja selle võitja omakorda 2015. aasta EM-ile Ukrainas. Mis meeskondadega on Hollandi ja Portugali näol tegu?

Eelmisel EM-valikturniiril kaks võitu ja kuus kaotust kogunud ning alagrupis eelvii-

maseks jäänud Holland kaotas laupäeval toimunud kontrollkohtumises Belgiale 53 : 61. Juuli alguses kohtus Holland ka Martin Müürsepa juhendatava Valgevene koondisega, kes alistas äsja Tallinnas toimunud kontrollturniiril lisaajal Eesti. Esimeses kohtumises jäi Holland alla 58 : 82, teine võideti aga 77 : 70.

Kontrollkohtumistes oli hoos 210-sentimeetrine Josh

Duinker, kes viskas võidumängus Valgevene vastu 21 punkti. Kahemeetriseid mehi on kuus, pikimad neist on 213-sentimeetrine Jeroen van der List ja 211-sentimeetrine Craig Osaikhwuomwan.

Korvikütid jäävad eemale

Eurobasketi andmetel jäävad valikmängudest eemale möödunud suve suurimad korvikütid, 214-sentimeetrine Henk Norel ja tagamängija Rogier Jansen. Võib oletada, et meeskonna parim mängumees on eelolevates kohtumistes 207-sentimeetrine Saksamaal klubikorvpalli mängiv Robin Smeulders.

Portugal kaotas 2013. aasta EM-i kvalifikatsiooniturniiril kõik kaheksa kohtumist. Tänavasuvised kontrollkohtumised on päris hästi läinud – näiteks Valgevene alistati ühes mängus 81 : 68, teises mängus kaotati napilt 67 : 71. Rumeeniat õnnestus võita 83 : 77, ka Austria üle saadi võit ja kaotus. Saksamaale jäadi kahes kohtumises kindlalt alla.

Meeskond koosneb ainult kodumaa mängumeestest, kellest enamik mängib Portugali meistri Benfica ridades. Kahemeetriseid mehi on seitse, neist pikimad 214-sentimeetrine Pedro Belo ning 206-sentimeetrised Cláudio

Fonseca ja Marco Gonçalves. Liidriks võib pidada tagamängijat João Gomeš, kes tõi Benfica meeskonnas möödunud hooajal keskmiselt 14,9 punkti ja 7,9 lauapalli. Ka Fonseca arvele jäi Benfica 10,1 punkti ja viis lauapalli. Hea käega on ka João Balseira, kes tõi möödunud hooajal Academica klubi eest 16,5 punkti. ●

MÄNGUDE AJAKAVA:

- **1. august:** Holland – Eesti
- **4. august:** Eesti – Portugal
- **10. august:** Eesti – Holland
- **13. august:** Portugal – Eesti

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

FORUM CINEMAS TOOB TEIENI

SUVEHOOAEG 2013

Kinodes Coca-Cola Plaza (Tallinn),
Ekraan (Tartu)
Astri (Narva)

PILETID JUBA MÜÜGIL!

Piletid ja info: www.forumcinemas.ee/suveooper

The MET: Live in HD sarja suurtoetaja **The Neubauer Family Foundation** Rahvusvaheline suursponsor **Bloomberg** HD ülekannet toetab **Toll Brothers**
America's Luxury Home Builder

Gioachino Rossini SEVILLA HABEMEAJAJA

**31. JUULI
KELL 19:00**

The Met
ropolitan
Opera **HD LIVE
ENCORE**

JUST NAGU FILMIS

TÄNA KINOS ARTIS:

Väärikad kinohommikud

Kallis sõber

ARTIS
KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Iga 5. seanss **TASUTA!**

11:00

Violet ja Daisy

OSCARI-VÕITJA REŽISSÖÖRI G. FLETCHERI UUS
TARANTINO-STILIIS PÕNEVUSKOMööDIA

12:30 19:50 21:30

Relv igas käes

UNA PISTOLA EN CADA MANO

14:20 19:40

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO «SÕPRUS»

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

SUGAR MAN

16:30 21:00

30.07	Leiutajateküla Lotte	11:00	Relv igas käes	14:20 19:40
	Väärikad kinohommikud: Kallis sõber	11:00	Õed vampiirid	15:30 17:55
	Violet ja Daisy	12:30 19:50 21:30	Bling ring	16:10 21:40
	Enne südaööd	13:20 17:30		

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

30.07	Searching for Sugar Man	16:30 21:00
	Paradiis: Usk	18:30

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

19. KURESSAARE KAMMERMUUSIKA PÄEVAD

30. juuli – 3. august 2013

Argentina, Hispaania, Hollandi,
Soome, Venemaa, Jaapani ja Eesti
säravad muusikatipud meeleolukate
kontsertidega kaunitest armastus-
lauludest kuni eheda Argentina
tangoetenduseni välja!

Festivali passid ja pääsmed on müügil
Kuressaare Kultuurikeskuses E-R 10-18
ja tund enne algust kohapeal.
www.kammerfest.ee

MoMo KATUSEKINO Alates juunist katusekino

KATUSE KINO VIRU KESKUSE KATUSETERRASSIL

TÄNA VALITUD HUUMOR

HOMME VÄRSKE FILM

Ghost Busters
Ivan Reitman
1984/105min

Samsara
Ron Fricke
2012/102min

PILETID EELMÜÜGIST: Piletilevist või katusekino.ee
Osta pilet eelmüügist vihmakindlatele soojendusega terrassidele.
KOHAPEAL: pool saalist tuleb müüki alati enne seanssi Katusekinos.

KATUSEKINO.EE

Avatud E-R 12-02, L-P 17-02

Meediapartnerid: **Eesti Ekspress**, **Eesti Päevaleht**, **UHO**

Partner: **Viru**, **PÖFF**

**Nüüd kuulutuste tellimine
veelgi lihtsam!**

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Tiina Kuuler

Koduveini aabits

Koduveini aabits
Täiendatud väljaanne

Tiina Kuuler
120 lk

Käesolev raamat on lühike õpetus sellest, mida algajad koduveinitegijad teadma peaks: millist koduveini valmistada, millised on vajalikud tarvikud, millist pärm kasutada, kuidas käärimine lõpetada ja vein pudeldada... Lisaks veel hulganisti nõuandeid veini säilitamiseks, serveerimiseks ja parimaid koduveini retsepte. „Koduveini aabitsa“ täiendatud väljaandesse on muu hulgas lisatud kolm uut teemat: malolaktiline käärimine, kontsentreerimine ja pastöriseerimine.

Maalehe Raamat

Tellimiseks helista telefonil 680 4443 või külasta meie kodulehte www.healugu.ee

kuulutused.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutused.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

**Loodus-
kosmeetika**

JANA KOEL

Raamatust „Looduskosmeetika” saad põhiteadmised, kuidas enda tarbeks kosmeetikume luua. Siit leiad retsepte meestele, naistele ja lastele. On šampoone ja kreeme, maske ja koorijaid. Kõiki neid saab kodus ise valmistada.

Endaloodud kehahooldusvahendid on palju suurema väega, sisaldavad lisaks kõikidele headele koostisosadele erilise annuse armastust ja hellust, mida tänapäeval on meil kõigil hädasti vaja.

104 lk, kk

Tellimiseks helista telefonil 680 4443 või külasta meie kodulehte www.healugu.ee

Maalehe Raamat

Suuna Eesti Päevaleht suveks maale

Postimees ei pruugi Sind puhkuse ajal üles leida, seepärast **teata meile oma suvine asukoht** ja saad oma Eesti Päevalehe tellimuse **mugavalt ning tasuta** edasi suunata.

Mõnusat suvist lehelugemist!

Meie klienditugi ootab Su kõnet telefonil **680 4444** või kirja klienditugi@lehed.ee

TALLINNA LINNATEATER

Robert Lepage'i külalisetendus

KUU TAGUMINE KÜLG

1., 2. oktoobril 19.00

Nokia Kontserdimajas

Kassa: 66 50 800

www.linnateater.ee

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepu eest head hinda.

Lõhutud küttepuid müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS

Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620

e-post info@holmesmeyers.eu

KOLMESTAR

OÜ Kolmestar ostab kasvava metsa raieõigust ja metsakinnistuid. Samuti teostame raiet ja vedu.

512 3356 Jaan

jaan@kolmestar.ee

www.kolmestar.ee

Teenused

KAARDID ENNUSTAVAD

Tel 9001727 24 h, h 1,09 €/min

www.ennustus.ee

Müük

Müüa lõhutud küttepuid.

Tel 509 2933.

Laen

Laenkinnisvara tagatisel.

LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln.

648 6083 www.aolaenu.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Tervis

Parapsühholoog Ž. Stepanjan aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 585 88910.

MAALEHE tomatiraamat

Ingrid Bender

76 lk, pk

Raamatust leiad juhised, kuidas kasvatada tomatit kasvuhuones, avamaal, aknalaua ja rõdul; milliseid kasvutingimusi tomat vajab; saate infot taimede ettekasvatamise, istutamise ja hooldamise kohta ning lisaks leiad ka põhjalikud sordikirjeldused.

Tellimiseks helista telefonil 680 4443 või külasta meie kodulehte www.healugu.ee

Maalehe Raamat

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi ja Maalehte ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutused.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Avaldame sügavat kaastunnet Kristi Ruusmaale

ISA

surma puhul

Lääne-Harju politseijaoskond

Südamlik kaastunne Martin Kaldale kalli

ISA

kaotuse puhul

Töökaaslased Altia Eesti ASist

Avaldame sügavat kaastunnet Albert Koppelile perega

ISA

kaotuse puhul

Töökaaslased K-Projektist

Mälestame

OLEV KAASIKUT

ja avaldame kaastunnet lähedastele

AS Tallinna Taksopark

Iga lahkumine on raske, iga teesatsamine on kurb...

Lahkus armas abikaasa, isa ja vanaisa

HERBERT VAHER

28.11.1928-25.07.2013

Ärasaatmine 01.08.2013 kl 13

Kasispeal Kingu talus

Sügavas leinas mälestavad abikaasa ja poeg perega

Valge päeva on varjanud mure kivine sein, tõde raske on uskuda, raske kaotuse lein.

Südamlik kaastunne Erki Kruusile kalli ema

IREENE KRUUSI

surma puhul

Alandia Engineering Estonia OÜ

Teatame sügava kurbusega kalli

VILMA MULLARI

surmast

Pojad peredega

Avaldame sügavat kaastunnet Eerik Liinevile

EMA

kaotuse puhul

Töökaaslased Adven Eesti ASist

Meenutagem... Mälestagem...

ANTS NARMA

28.12.1930-30.07.2011

Maie

TELEVISIOON

ETV

07.25 Draamasari Maahaigla

08.10 Aia elu (ETV 2009)

08.25 Eesti mäng*

08.55 Draamasari Holby City haigla

09.55 Ajavaod (ETV 2012)

10.20 Üks tegu: Heinategu (ETV 2007)

10.30 Ajalik ja ajatu: Tunne Kelam

11.00 Väike maja preerias

11.50 Kriminaalsari Vincent*

13.00 27: Taevas ja maa (ETV 2012)*

13.30 Dokfilm Putini suudlus (Putin's Kiss, Taani 2012)*

14.30 Animafilm Keha mälu (Eesti 2011)

14.40 Terve Eesti, 9/10 (Eesti 2012)*

15.10 Önne 13 (Eesti 2013)*

15.40 ENSV: Öhumüük (Eesti 2012)*

16.10 Draamasari Holby City haigla: Seitse päeva hiljem (Holby City, Inglise 2004)*

17.10 Reisisari Minemine: Jordaania (Eesti 2007)

17.40 Draamasari Maahaigla: Kui mõtted ei anna asu (The Royal, Inglise 2006)*

18.30 Aktuaalne kaamera

18.45 Ossoon (ETV 2012)

19.15 Ilus maa: Kärdlä kohvikutepäev (Eesti 2011)

19.25 Mari Pokinen ja Noorteorkester Reaalmažoor. Maa (Eesti 2013)

19.30 Reisisari 4x4. Magadan, 9/10 (Eesti 2013)

20.00 Kriminaalsari Ohtlik lend, 9/12: Päevik (Eesti 2006)

21.00 Aktuaalne kaamera

21.25 Sport

21.35 SUVEkuTUUR

21.45 Eesti mäng

22.15 Suvefilm Elupuu (Tree of Life, USA 2011)

00.30 Draamasari Waterloo Roadi kool (Inglise 2010)

01.20 SUVEkuTUUR*

01:35 ERR-i uudised

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 559

06.45 Rosario*, 41

07.40 Joonissari Kasskoer

08.05 Suvereporter*

09.10 Tuhat ja üks ööd*, 41

11.00 Kodus ja võõrsil, 5550

11.30 Küladetektiivid*, 86

12.30 Meie aasta Siberis*

13.00 Kelgukoerad

14.00 Komissar Rex

15.00 Punased roosid, 560

16.05 Küladetektiivid, 87

17.05 Rosario, 42

18.10 Tuhat ja üks ööd, 42

20.00 Suvereporter

21.00 Krimi

21.30 Kriminaalne Venemaa

22.05 Nikita: Reeturid

23.00 V: Piinamine

23.55 Mängufilm Madin Little Tokyos (USA 1991)

01.25 Merepatrull: Suur kala

02.15 Elajas: Halastus

03.00 Suvereporter*

03.50 Öde Jackie*: Postkast

04:20 Mesinädalad Horvaatias* (Saksamaa 2011)

TV3

06.15 Multifilm Gormiti

06.40 Multifilm Winxid

07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Gormiti*

07.55 Armastus võidab, 90*

08.55 Kirgede torm, 1685*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6526*

10.20 Top Shop

10.35 Brigaad 3

11.35 Kaitsjad 1, 5

12.30 Kõige naljakamad koduvideod

13.00 CSI kriminalistid 13, 05*

14.00 Kättemaksukontor 5, 5*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6527

15.30 Lena, mu elu armastus, 150

16.30 Armastus võidab, 91

17.30 Kirgede torm, 1686

18.30 Võimalik vaid Venemaal

19.00 Seitsmesed suvesadamas

20.00 Kättemaksukontor 5, 6

21.00 Kodumaa 1, 11: Vest

22.00 Vaid Venemaal pluss

22.30 Mängufilm Uskumatu Hulk (The Incredible Hulk, USA 2008, ulmeline seiklusfilm)

00.35 CSI New York 8, 14: Välk ja pauk

01.35 Vabaduse hind 2, 6

02.20 Kuni surm meid lahutab 4, 22: Laps

02.50 Brigaad 3*

03.35 Kõige naljakamad koduvi-deod*

03.55 Rahaauk

04.40 Seitsmesed suvesadamas

05:30 Lena, mu elu armastus, 150*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.30 Völukarusell* **07.40** Lastesari Reis ümber maailma* **07.45** Animasari Beni ja Holly väike kuningriik* **08.00** Lammas Shaun* **08.05** Siilipoiss Alfredi salapäraseid seiklused* **08.15** Animasari Miriami rohelised täpid **08.25** Lastetuba **08.35** Suuri meist-reid, 6/13: Maksim Gorki* **10.00** Waterloo Roadi kool **10.50** Teatristaasta 12 kuud: Draamateater **11.35** Triibust ruuduni, 4/15 **12.00** Eesti lood* **12.30** Tavaline rästik **12.51** ERR-i uudised **15.40** Mängime veel!, 8/15* **16.40** Kalailm, 20/29 **17.10** Väike maja preerias **18.00** Animasari SimsalaGrimm **18.25** Ani-masari Ariol **18.30** Animasari Völukarusell **18.40** Lastesari Reis ümber maailma **18.45** Animasari Lammas Shaun **18.55** UEFA MEIST-RITE LIIGA 3. EELRINGI 1. Mäng. NÖMME KALJU-PLZENI VIKTORIA **19.45** Aktuaalne kaamera **19.50** Aktuaalne kaamera **20.00** Jätkub jalgpalli ülekanne **20.50** Gilmore'i tüdrukud **21.25** Minuscule **21.30** AegRuum Materjalide salajane maailm, 2/3 **22.20** Ehh, uhhuduur, 6/8 **22.50** Eesti TOP **73.25** Troo-nide mäng, 9/10 **00.20** Lennud: Lavakunst-i kooli VII lend * **01.18** ERR-i uudised

Kanal 11

05.30 Roosa teemant, 97 **06.15** Totaalne ärkamine! **09.00** Doktor Oz* **09.55** Ellen **10.50** Eluteed*, 41 **11.20** Everwood* **12.10** Top Shop, 184 **12.25** Aiadetektiivid* **13.25** Aiadetektiivid* **14.25** Kokakool **15.20** Oprah **16.10** Doktor Oz **17.05** Everwood **18.00** Pahad tüdrukud, 70 **19.00** Kodus ja võõrsil, 5551 **19.30** Eluteed, 42 **20.00** Söber koer **20.30** Kõõgikubjas **21.00** Ameerika tippmodell 14, 4 **22.00** Kadunud, 38 **23.00** Selgelnägijatest uurijad **23.30** Kummaline seks **00.00** Suvereporter **01.00** Ellen **01.45** Seksiäpardused **02.10** Söber koer* **02.35** Kõõgikubjas* **03.00** Staariminutid **03.05** Staariminutid **03.10** Doktor Oz **03.55** Pahad tüdrukud*, 70 **04.45** Suvereporter*

TV6

06.00 Hommikuraadio **08.30** Seitsmesed suvesadamas **09.30** Kodu keset linna 4, 475 **10.00** Kutsuge Cobra 11 1, 17 **11.00** Rasked kuriteod **13.10** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 4, 476 **14.00** Kutsuge Cobra 11 1, 17

15.00 Kälimehed 2, 11 **16.00** Kuidas ma koh-tasin teie ema 2, 1 **16.30** Kutsuge Cobra 11 1, 18 **17.30** Sõjaprintsess Xena 2, 26 **18.30** Simp-sonid 14, 3 **19.00** Ameerika paps 6, 5 **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 2, 2 **20.00** Seks ja linn 6, 89 **20.30** Simpsonid 14, 4 **21.00** Piinatud geenius **23.30** Paljalt naljakas **1 00.00** Eureka 4, 17 **01.00** Salatoimikud 6, 132 **02.00** Naked & Funny 6 **02.30** Kälimehed 2, 11 **03.30** Hommikuraadio **04.30** Kodu keset linna 4, 476 **05.00** Seitsmesed suvesadamas **05.50** Uudistemagasin

Kanal 12

06.30 Eesti nokitseb* **07.00** Suvereporter **08.00** Arapanija* **08.30** MacGyver* **09.20** Conan*, 109 **10.10** Rannavalve **11.00** Jutu-tuba **13.40** Komissar Rex* **14.35** Walker - Texase korralvõim **15.25** MacGyver **16.20** Merepatrull **17.10** Komissar Rex **18.05** Wal-ker - Texase korralvõim **19.00** Arapanija **19.30** Trikimees **20.00** Tuvikesed* **21.00** Kaks ja pool meest* **21.30** Mängufilm Esimene pühapäev **23.30** Conan, 110 **00.20** Kaks ja pool meest **00.45** Tuvikesed **01.35** Night Chat **05.00** Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Võimalike õrrituste ja pro-vokatsioonide puhul säilita rahu ja tasakaalukus. Selge ja konkreetne jutt on parim lahendus. Suhted on laiemas plaanis rahutus faasis.

SÕNN Sinu närvihaige naaber või tujukas sugulane võib endast taas märku anda. Päev ei sobi oluliste kokkulepete sõlmimiseks ega ka reisi alustamiseks.

KAHSIKUD Kipud veidrate ette-panekutega üle pingutama. Võid loobuda millestki, mida tegelikult vajad. Kaldud ületama piire ning rikkuma kirjutamata reegleid.

VÄHK Teed kõike hinge ja täieliku pühendumusega. Midagi moe pärast ette võtta tundub mõtte-tuna. Voodis tunned ürgset kirge.

LÕVI Vajad rohkem üksindust – olukordi, kus alateadvus sinuga rääkida saab. Kui tutvud uue inimesega, areneb suhtest kum-maline või müstiline vahekord.

NEITSI Kas sinu roll grupis või seltskonnas on see, mida sa tege-likult soovid? Pead jääma iseen-daks, et see ei paistaks teistele allumatusena ega ülbusena.

KAALUD Ühiskondlik või töö-alane tegevus, meeskonnatöö või suhted sõpradega võivad kaasa tuua pingeid ja konkurents. Ürita rohkem teistega arvestada!

SKORPION Vastad mõnele küsi-musele teravamalt, kui oleks vaja. Vaimne töö ja igasugune ideede genereerimine sujub sujuma. Oskad hästi argumenteerida.

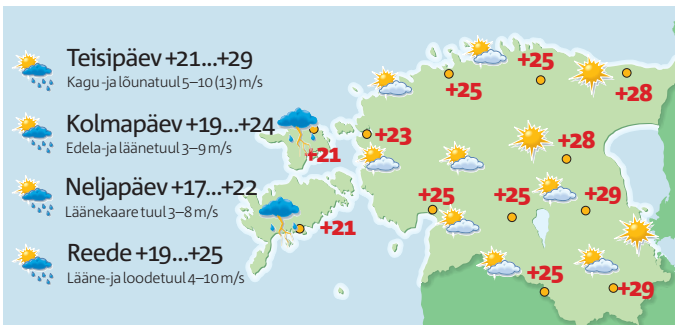
AMBUR Kipud olema hooletu ja tegeled miljoni asjaga üheaeg-selt – oht ämbriisse astuda. Hoidu vaidlustest, sest sind on kerge provotseerida.

KALJUKITS Kui sul on konkurente, võid tunda nende tegevuse akti-viseerumist. Sinu ja teiste vahel liiguvad väga võimsad energeeti-lised vood.

VEEVALAJA Peaksid keskenduma vaid kõige olulisemale. Neil päevil suudad suure tõenäosusega leida mõnele probleemile hea lah-en-duse.

KALAD Kõrgelennulised unistu-sed annavad sulle jõudu. Parim hetk loova energia vallandami-seks. Öhtul ole seltskonnas takti-tundeline.

ILM

RISTSÕNA

	ILLESÄDE-KUNST	TEISALDA-TAV LAADUNG TOIDUST LOOBUMINE	KINNITUS-VAHEND SURFACE AIR LIFTED	KAUKAAS-LANE ÜLEARU	LAUSE OSA NAISENIMI EESTI KEEL	IMIKUD ÜLES...	KAOTUS-VALU TUNDMA ISAMAALIT	EESTIMAA LOOMA-KAITSE LIIT ÄREVIL	KEETMA
ABESSIV									
FORMAAT									
TÄNAV (igiti k.)									
ILU NING PEENUSE TAOTLEJA									
SÜLG									
BÄBYLO-NIAN TALMUD									
SPORTLASE KOOLITAJA									
KOGUNE-MINE ÜLE-VAATUSEKS HISP. END. SURREALIST									
LAVATS									
RIIDESORT									
MAAILMA-JAGU ESINEMIS-KOHT									
FORTE TIHTI ISLE OF MAN									
KÜLA LÜMANDA VALLAS LILL									

ERKKI KÖLU PÄEVAANEKDODID

●● Mees läheb koos koeraga jahile, kuid ei näe terve päeva jook-sul ühtki jahilooma. Öhtul lähevad kütid koju tagasi – mees ees, koer aga norus peaga tema järel. Ja äkki kuuleb mees selja tagant tasast häält: „No täna mu lita küll ei usu, et ma jahil käisin...” Mees pöörab ümber, vaatab koer-rale üllatunult otsa ja märgib: „Minu oma samuti.” ●● Mees läheb kalarestorani. Kelner juhatab ta tohutu, kõikvõi-malikke elusaid mereelanikke täis akvaariumi juurde ja palub valida. Mees valib endale hiiglasliku homaari. Kelner lööb erilise haam-

rikesega vastu homaari kesta ja too jääb liikumatult lebama. Kelner kannab homaari pidulikult kööki, mees aga istub lauda ootama. Köögis võtab kokk külmkapist liha ja hakkab mehele rooga val-mistama, homaar aga visatakse spetsiaalsesse torru, mis ta tagasi akvaariumi imeb. Akvaariumis taob kurnatud homaar pead vastu klaasi ja pomiseb: „Kuradi kurat küll! Millal ma üks-kord ometi kärvan!” ●● Noormees neiole voodis: „Ära ainult mu selga küünista!” „Miks?” „Aga mida ma siis pärast oma kassile ütlen?”

KRISTIAN PAUR

Paur

artista.ee
2013_osa57

LISE MYHRE

Nemi

SUDOKU Pappocom

Lahendused ja vihjed.
www.sudoku.com

4			9	3				
				2			9	
6	3				7			
3			1	7		4		
		1				2		
		8		9	5			7
			8				7	3
8				5				
				6	1			5

SUDOKU reeglid

●● Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Eelmise mängu lahendus.

9	4	2	3	8	7	1	6	5
6	1	7	4	2	5	8	3	9
3	5	8	6	9	1	4	2	7
4	2	9	7	6	3	5	8	1
7	6	1	2	5	8	9	4	3
5	8	3	9	1	4	2	7	6
8	7	4	1	3	9	6	5	2
2	9	5	8	7	6	3	1	4
1	3	6	5	4	2	7	9	8

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi. www.epl.ee/sudoku

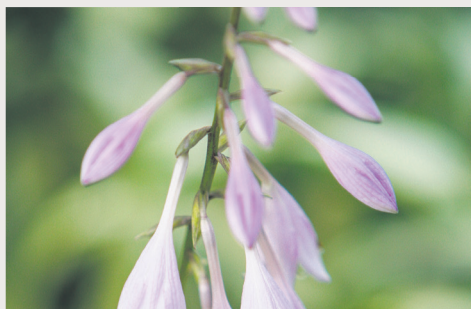

LOODUS

Urmas Laansoo
Tallinna botaanikaaed

AASIAST PÄRIT HOSTA

Hosta (*Hosta*) on 40-liigiline taimeperekond aspariliste (*Asparagaceae*) sugukonnas. Hostad kasvavad looduslikult Hiinas, Koreas, Jaapanis ja Venemaal, kõik on mitmeaastased rohttaimed. Hosta rohelistele lehtedega sordid lepivad ka poolvarjulise kasvukohaga, kirju- ja kollaselehised sordid kasvavad lopsakamalt päikesepaistelises paigas. Vähenõudliku taimena kasvatatakse hostasid sageli kalmistul.

Lainjas hosta

VÄHENÕUDLIK PÄEVALIILIA

Päevaliilia ja **liilia** pole lähisugulased ega sarnased taimed. Päevaliilial on lihakad juured ja risoom, liilial aga sibul. Päevaliilia perekonnas on 15 liiki suvehaljaid ja igihaljaid püsikuid päevaliilaliste (*Hemerocallidaceae*) sugukonnas. Päevaliiliad kasvavad looduslikult Euroopast kuni Hiina ja Jaapanini. Ida-Aasias tarvitatakse päevaliilia kuivatatud õisi toitude maitsestamiseks. Ka värskeid õisi võib süüa või kasutada toitude kaunistamiseks. Päevaliilia sorte on peaaegu 70 000! Päevaliilia on Eesti oludes vähenõudlik ja talvekindel püsik. Vaid kõige pakaseliisemal lumevaesel talvel võib taim kahjustuda või hävida.

Päevaliilia „Red Cup”

MEETAIM LAVENDEL

Lavendel (*Lavandula*) on 39-liigiline puhmaste ja poolpöösaste perekond huulõieliste (*Labiatae*) sugukonnas. Lavendlid kasvavad looduslikult Lõuna-Euroopas, Atlandi ookeani saartel, Somaalias ja Indias. Eestis on avamaal kõige vastupidavam tähklavendel (*Lavandula angustifolia*). Igihaljas päikeselembene lavendel talub hästi põuda. Lavendlit kasvatatakse meetaimena ja eeterlike õlide saamiseks. Healõhnalisi lavendli kuivatatud oksa pannakse pesukappi riidekoide (*Tinea-biselliella*) peletamiseks.

-1- „Purple Reign” -2- Öitsev liiliatemer -3- „Rosanna” -4- „Kentucky”

Fotod: Priit Simson

Liiliad lubavad nautida õiteilu maist septembrini

Liiliad kasvavad looduslikult põhjapoolkera parasvöötmealadel ja troopikas Filipiinidel. Euroopa on kümne liilialiigi kodumaa.

Liiliad on lihtsa ehk hargnematu varrega sibulataimed. Mõnel liilialiigil on peale sibulate ka risoom või stoolonid ehk võsundid. Ida-Hiinas, Jaapanis ja Koreas looduslikult kasvav tiigerliilia (*Lilium lancifolium*) moodustab varrelehtede kaenlasest väikesed sigisibulaid, mille abil taim paljuneb. Jaapanis tarvitatakse tiigerliilia sibulaid ka toiduks. Harvem kasvatatakse Eestis valgete lõhnavate õitega madonnaliiliat ehk valget liiliat (*Lilium can-*

didum). Selle sibul peaks jääma istutamisel nii, et tipp on vaid mõne sentimeetri ulatuses mullaga kaetud. Eesti aedades on tavaline tuliliilia (*Lilium bulbiferum*) ainus Euroopas looduslikult kasvav liilialiik. Liiliatest on kõige suurema levilaga on aga Euroopast kuni Mongooliani kasvav söödavate kollaste sibulatega kirju ehk türgi liilia (*Lilium martagon*). Eestis on kirju liilia asulälähedastes metsades ja parkides naturaalseerunud. Kõige rohkem kasvatatakse Eestis Aasia sordirühma li-

liaid, mis on talvekindlad ja rikkalikult õitsevad taimed. Liilia õie kuju võib olla kellekujuline, karikujuline, trompetikujuline või tagasikäänud õiekattelehtedega turbanit meenutava kujuga ning selles on kuus tolmut ja üks emakas. Liiliasorte paljundatakse vana sibulate jagamise teel, varresibulatega ja väikeste sigisibulatega. Sobivaim aeg liiliate paljundamiseks on augusti lõpul ja septembris, aga sibulaid võib istutada ka mais.

Enamik liiliasorte vajab rikkalikuks õitsemiseks viljakat mulda ja päikesepaistet. Enamasti ei ole neid suurte puude juurde mõttekas istutada. Varjulise paigaga lepivad tuliliilia ja kirju liilia. Liiliasibul tuleb istutada sõltuvalt sibula suurusest selle kolmekordse kõrguse sügavusele ja tuleks ümbritseda õhukese niiske liiva kihiga. Liiv takistab mulla valgumist sibulasoost vahele ja vähendab seenhaigustesse nakatumise ohtu. Liiliale kasvupaika valides vältige liigniiskeid või savise mullaga alasid.

Vihmasel suvel ohustab liiliad nende lehti ja õisi kahjustav pisiseente hulka kuuluv hahkhallituse tekitaja. Põua ajal on liiliad tänuks kastmise eest, kuid vältima peaks

kastmisvee sattumist vartele ja lehtedele. Liiliate aluspinnast võib multside õhukese turba kihiga umbrohu kasvu pidurdamiseks ja pinnases niiskuse hoidmiseks. ●

Enamik liiliasorte vajab õitsemiseks viljakat mulda ja päikesepaistet.

didum). Selle sibul peaks jääma istutamisel nii, et tipp on vaid mõne sentimeetri ulatuses mullaga kaetud.

Eesti aedades on tavaline tuliliilia (*Lilium bulbiferum*) ainus Euroopas looduslikult kasvav liilialiik. Liiliatest on kõige suurema levilaga on aga Euroopast kuni Mongooliani kasvav söödavate kollaste sibulatega kirju ehk türgi liilia (*Lilium martagon*). Eestis on kirju liilia asulälähedastes metsades ja parkides naturaalseerunud.

Kõige rohkem kasvatatakse Eestis Aasia sordirühma li-

Aialeht.ee
ROHENÄPU PARIM NÕUANDJA

VASTAVAD AIALEHT.EE SPETSIALISTID!